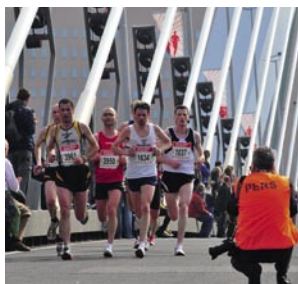

Gemeente Rotterdam

Sportneta Rotterdam 2016

Colofon

Uitgave: **Sport en Recreatie, gemeente Rotterdam in samenwerking met Rotterdam Topsport en Rotterdam Sportsupport**

Redactie: **Pim Uijtdewilligen, Sport en Recreatie, Daniël Klijn, Rotterdam Sportsupport en Steef van der Boom, Rotterdam Topsport**

Productie, grafische vormgeving & DTP: **Trichis communicatie en ontwerp, www.trichis.nl**

Sport en Recreatie

T.a.v. Communicatie

Postbus 1240

3000 BE Rotterdam

www.rotterdamssportstad.nl

Oktober 2009 – conceptversie

Inhoudsopgave

Voorwoord	5	5. Samenwerking en organisatie	37
Samenvatting	6	5.1. Een stevige regierol	37
		5.2. Versterkt regiemodel Rotterdam Sportstad	38
1. Waarom een aanscherping van het beleid?	14	6. Naar een uitvoeringsprogramma	39
2. Rotterdam Sportstad in 2009	16	6.1. Stappen in het uitvoeringsprogramma	39
2.1. Het sportbeleid nu	16	6.2. Financiële consequenties nieuw sportbeleid	40
2.2. Huidige situatie vraagt een beweegoffensief	18		
2.3. Trends en ontwikkelingen in de sport	18	Bijlagen in het bijlagenboek	43
3. Rotterdam Sportstad in 2016	22	1. Nota's en rapporten	
3.1. De Rotterdamse dubbelopgave	22	Tienpunten plan	
3.2. Doel in 2016	24	Olympisch Plan 2028	
3.3. Succesfactoren	25	Rapport Sociaal Platform Rotterdam: de kracht van sport in de wijken	
4. De weg naar 2016	27	Stadionpark als inspirerend voorbeeld	
4.1. Rotterdams model	27	2. Verslag debatcyclus aanscherping sportbeleid, voorjaar 2009	
4.2. Uitwerking van renbanen/tracks in het toekomstig uitvoeringsprogramma:	28	3. Best practices sport	
4.2.1. Sportwaarden en onderwijs	29		
4.2.2. Maatschappelijke thema's	30		
4.2.3. Breedtesport en sportontwikkeling	31		
4.2.4. Evenementen en accommodaties	33		
4.2.5. Topsport	35		
4.2.6. Media en Citymarketing	36		

Voorwoord

Rotterdam moet gaan voor het beste voor haar inwoners. Dat betekent gaan voor het Olympisch niveau. De droom van deze sportwethouder is heel veel Nederlandse medailles in 2028, behaald door Rotterdammers die nu kind zijn of nog geboren moeten worden. Maar, voor die droom werkelijkheid wordt, moet er flink worden geïnvesteerd. In accommodaties, in het binnenhalen van grote sportevenementen, maar ook in het stimuleren van een ware sportmentaliteit onder Rotterdammers.

Met het aangescherpte sportbeleid 2010-2016 wordt Sportstad Rotterdam de komende jaren naar een hoger sportief niveau getild. En dat is niet meer dan logisch. In het Olympisch Plan hebben de overheden, het bedrijfsleven en het NOC*NSF de gezamenlijke ambitie uitgesproken om van Nederland in 2016 een waar sportland te maken. En Rotterdam wil de komende jaren een sleutelrol spelen als het gaat om het realiseren van die droom.

Een sportstad ontstaat niet vanzelf. Het vraagt om samenwerking tussen partners in de stad en het inzicht dat sport niet op zichzelf staat, maar prima te gebruiken is voor het realiseren van eigen doelen. En als dat inzicht er eenmaal is, dan is het kwestie van samen afspraken maken, samen financieren, samen uitvoeren. Zo moeten we inzien dat sport een sector is van grote economische betekenis. Sport dus als middel om bestedingen en werkgelegenheid te laten groeien. Nu we het toch over de Olympische droom hebben: Zou het niet mooi zijn als in 2016 een medisch cluster is ontstaan rondom het Erasmus Medisch Centrum, waar sportartsen en andere medische specialisten werken en worden opgeleid en mensen overal vandaan komen om hier geholpen te worden. Of dat grote sportnamen in de retail afkomen op het sportimago van Rotterdam

en de Rotterdamse haven uitkiezen voor het openen van een distributiecentrum. En dat in het gebied rond het nieuwe stadionpark sport en onderwijs aan elkaar gekoppeld zijn met topaccommodaties. Een gebied net zo levendig en druk als het centrum....

Bovendien, willen we meer Rotterdammers aan het bewegen te krijgen, dan is het belangrijk dat sport goed zichtbaar is. In elke wijk moet de sportinfrastructuur in de basis op orde te zijn. Met gymzalen, openbare sport- en speelvelden, speelplaatsen en een wijkcentra met een gevarieerd aanbod. En natuurlijk met sportverenigingen die midden in de samenleving staan. Die steeds meer samenwerking zoeken met scholen, zorginstellingen, bedrijven en welzijnsorganisaties. Maar ook dat er topaccommodaties zijn die voorzien in de behoefte van sportbeoefening op top niveau.

Deze investeringen verdienen zichzelf terug. Een opgeknapt plein met een trapveld, een sportveld of sportaccommodatie in de wijk vergt zekere investeringen. Maar de huizenprijzen in de hele buurt stijgen in waarde en de mensen willen weer in die buurt wonen. Een groot sportevenement binnenhalen en organiseren vergt ook een flinke investering, de economische en publicitaire spin-off is een veelvoud.

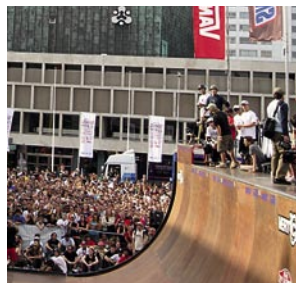
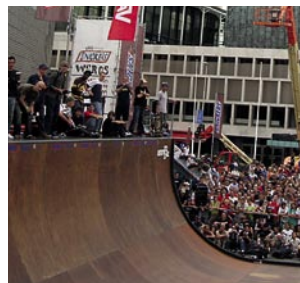
Rotterdam gaat voor vele sportieve hoogtepunten in 2028. De ambitie in deze sportnota is ons aandeel om van deze stad en Nederland een toonaangevend land te maken dat echt kans maakt om te gaan voor goud.

P.A.W. Lamers

Wethouder Jeugd, Gezin, Onderwijs en Sport

Samenvatting

‘Sportnota Rotterdam 2016’

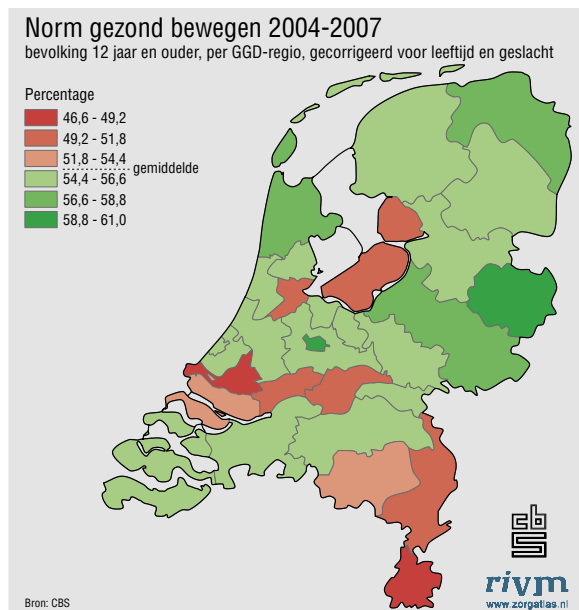
Aanleiding

Het Rotterdamse college heeft meerdere aanleidingen voor het aanscherpen van het huidige sportbeleid. Allereerst loopt het huidige sportbeleid nog tot 2010. Dit beleid is toe aan opvolging. Daarnaast neemt de laatste jaren de vraag vanuit de stad om de sport als middel in te zetten voor allerlei stedelijke opgaven, steeds meer toe. Deze opgaven variëren van sociale vraagstukken tot milieu en klimaat, van veiligheid tot gezondheid. Bovendien doet zich momenteel een belangrijke landelijke ontwikkeling op sportgebied voor: het Nederlands Olympisch Plan 2028. In het Olympisch Plan hebben de overheden, het bedrijfsleven en het NOC*NSF de gezamenlijke ambitie om van Nederland in 2016 een waar sportland te maken. Rotterdam is in dat plan een belangrijke partner, de lokale effecten van sport dragen bij aan de landelijke ambities en omgekeerd. Wanneer dat gelukt is, kan Nederland zich na 2016 opmaken voor een mogelijk ‘bid’ op de Olympische Spelen van 2028.

Huidige situatie

Beleid

Binnen het beleid van de gemeente Rotterdam vallen sport en bewegen thematisch vooral onder de pijlers sociaal en fysiek. Het sportbeleid sluit aan bij beleidskaders zoals de Stadsvisie 2030, de concept-Sociale Strategie en andere Rotterdamse nota's op het gebied van gezondheid, jeugd, onderwijs et cetera. Zo wordt steeds vaker het belang van een gezonde leefstijl erkend, waarin bewegen een belangrijke rol speelt. Een belangrijk succes van de afgelopen jaren is bijvoorbeeld de structurele samenwerking tussen sport en onderwijs (het brede school programma Lekker Fit!). Ook dragen sport en bewegen bij aan de integrale gebiedsgerichte aanpak in Rotterdam, sport en beweegaanbieders worden door de deelgemeenten veelvuldig ingezet in de wijken. Echter, nog steeds geldt dat sport en bewegen, ondanks de

toegenomen betekenis in de stad, op beleidsmatig niveau te weinig meegenomen worden in andere opgaven in de stad.

De huidige situatie vraagt om een beweegoffensief

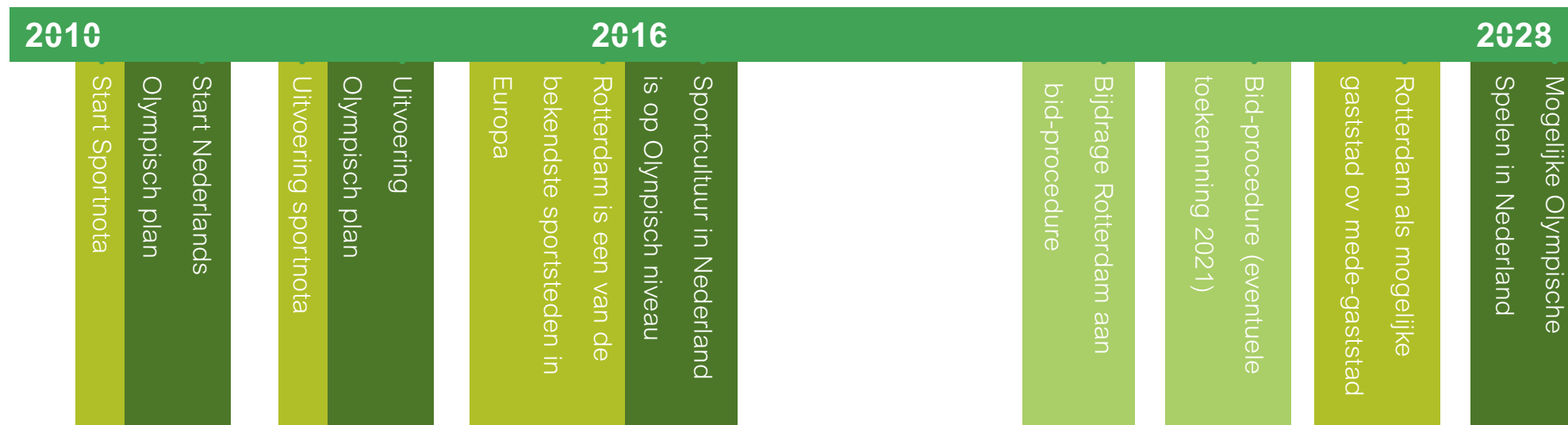
Rotterdam is dé sportstad van Nederland. In geen enkele andere gemeente zijn de mogelijkheden te bewegen - van louter recreatief tot ware topsport - zo groot. De stad maakt binnen Nederland en Europa indruk met goed georganiseerde internationale sportevenementen, daarbij gaat het niet alleen om topsport. De Rotterdamse aanpak spreekt tot de verbeelding, zowel de koppeling tussen topsport en breedtesport, het organiserend vermogen van de stad én het innoverend karakter van enkele ontwikkelingen zoals de gebiedsontwikkeling Stadionpark, het programma Lekker fit! op basisscholen en het succesvolle project schoolsportverenigingen. Bij dit imago als sportstad, doet het volgende feit merkwaardig aan: in (de regio) Rotterdam wordt het minst bewogen van Nederland. Op lange termijn kan Rotterdam het huidige sportstadimago niet volhouden, als haar inwoners zelf in (te) beperkte mate sporten en bewegen. Een beweegoffensief is nodig om dit te doorbreken.

Ontwikkelingen

Vele ontwikkelingen zijn van invloed op de toekomst van sport en bewegen in Rotterdam. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

- ⊙ **Bij overheden:** het Nederlands Olympisch Plan; de toenemende aandacht voor sport en bewegen; meer aandacht voor de wijken met daarin de mogelijkheden voor sport en bewegen; maar ook de basisinfrastructuur (voorzieningen en exploitaties) staat onder druk door de huidige economische omstandigheden bij overheden én marktpartijen.
- ⊙ **In de maatschappij:** de opkomst van nieuwe partners voor de sport zoals wooncorporaties en zorgverzekeraars; de groeiende rol van private initiatieven zoals de Cruyff en Krajicek Foundations; het toenemend belang van sport in het onderwijs en de gezondheidssector, de groeiende economische betekenis van sport met name bij evenementen en city marketing.

De lange termijnplanning ziet er als volgt uit:

⊙ **In de sportsector:** Het verschuivende accent van sport naar 'bewegen'; de structurele opkomst van het informeel en ongeorganiseerd sporten; de koppositie van Rotterdam als Sportstad die onder druk staat door de toenemende concurrentie van andere steden; de door anderen gevraagde nieuwe rol van sportverenigingen (professioneler en grotere maatschappelijke rol); de groeiende vraag naar het meten van de effecten van sport in de maatschappij.

⊙ **In het algemeen:** het potentieel van sport voor de relatief jonge en veelzijdige Rotterdamse bevolking; de ruimtedruk op de sportfuncties in stad; het groeiende belang van gezondheidsvraagstukken zoals overgewicht; het vervagen van grenzen tussen sport, kunst, entertainment.

Dubbele sportieve opgave

De Rotterdamse sportieve opgave bestaat uit twee delen, die onlosmakelijk verbonden zijn.

Rotterdam maakt werk van de Nederlandse Olympische droom...

Zoals in het landelijke Olympisch Plan te lezen is, is de droom van organisatie van de Olympische Spelen op lange termijn, katalysator om op kortere termijn –voor 2016- van Nederland een echt sportland te maken. Het Rotterdams aandeel aan deze droom kan aanzienlijk zijn. Alleen als Nederland mede dankzij de Rotterdamse inspanningen in 2016 een waar sportland is, kan Nederland voor de volgende stap gaan: een bod uitbrengen op de Olympische Spelen van 2028. Rotterdam zal als tweede stad van Nederland, als sleutelpartner in het Olympisch Plan en als dé sportstad van Nederland, op alle mogelijke manieren werken aan de Nederlandse sportcultuur in 2016. Dat doet Rotterdam met haar partners zowel op lokaal, nationaal als internationaal niveau. Rotterdam toont zich als internationale sportstad in 2010 aan de wereld met de start van de Tour de France. Dit kan een mogelijk vervolg krijgen in 2018, als speelstad tijdens een eventueel WK voetbal in Nederland en België. De vraag hoe Rotterdam verder gaat vanaf 2016 als Nederland een waar sportland is, is nog niet aan de orde. Rotterdam kan dan in een eventueel Nederlands 'bid' op de Olympische Spelen als mogelijke Nederlandse

kandidaat-stad fungeren, maar ook als medeorganisator en 'host' van diverse sporten, huisvesting van sporters en bezoekers met een andere Nederlandse kandidaat-stad. Wel is het van groot belang om 2028 nu al in gedachten te houden. Immers, de Rotterdamse sporters op de Spelen van 2028 groeien nu op of worden geboren. Om de kans dat een medaillewinnaar uit Rotterdam komt zo groot mogelijk te maken, zal Rotterdam nu in de jeugd moeten investeren.

... én zet sport en bewegen in als middel voor stedelijke opgaven.

Bovenstaande Olympische droom kan nooit alleen door de sportsector gedragen en gerealiseerd worden. Rotterdammers aan het bewegen te krijgen, uitdagingen aan de jeugd geven, een breed sportief voorzieningenaanbod, sportverenigingen die middenin de samenleving staan, zijn alleen realiseerbaar als de sport structureel samenwerkt met andere sectoren. En omgekeerd geldt dat gezondheidssector, het onderwijs, de partners die werken aan leefbare wijken et cetera, de sport nodig hebben om hun doelen dichterbij te brengen. De sport in Rotterdam is de laatste jaren uitgegroeid tot een volwassen sector in de stad. Sport draagt nu al bij aan vrijwel alle denkbare dossiers in de stad. Echter deze bijdrage van sport aan andere sectoren is nog te incidenteel, gebeurt nog te versnipperd in de stad en de omvang van deze initiatieven is vaak beperkt. Het rendement van sport en bewegen als middel voor stedelijke opgaven moet omhoog. De sport moet massa maken. De tijd van experimenteren, pilots starten ligt achter ons. Het structureel inzetten van de sport is de volgende stap.

Het doel

Rotterdam kent vele opgaven, deze zijn onder meer verwoord in de Stadsvisie 2030, de concept-Sociale Strategie en de collegeprogramma's. Sport en bewegen kunnen en moeten daar aan bijdragen. Rotterdam stelt zich het volgende doel:

Rotterdam werkt aan een dubbele sportieve opgave: de stad maakt werk van de Nederlandse Olympische droom én zet sport en bewegen in als middel voor stedelijke opgaven. Rotterdam is in 2016 één van de bekendste sportsteden in Europa. Binnen de Nederlandse sportcultuur die in 2016 op Olympisch niveau gebracht is, is Rotterdam hét voorbeeld. Nederland kan zich vanaf 2016 opmaken voor een eventueel bod op de Olympische Spelen van 2028. Rotterdam is dan de mogelijke kandidaatstad of medeorganisator/gaststad voor vele sporten, sporters en bezoekers.

De zes renbanen vormen de kern van de Sportnota Rotterdam 2016, en is in bovenstaand beeld gevangen.

Doel bereiken langs 6 renbanen/tracks

Rotterdam gaat haar doel voor 2016 in praktijk brengen langs renbanen/tracks. Deze zijn op hoofdlijnen dezelfde als in het Nederlands Olympisch Plan 2028, daarmee maakt de stad haar bijdrage zichtbaar om van Nederland een sportland te maken:

- 1 **sportwaarden en onderwijs:** de waarden en positieve effecten van sport en bewegen worden ingezet om uitdagingen aan de jeugd te geven en talentontwikkeling mogelijk te maken. Op alle onderwijsinstellingen in Rotterdam (van basisschool tot universiteit) wordt een sport- en beweegprogramma aangeboden toegankelijk voor iedereen.

- 2 maatschappelijke thema's:** de sport draagt zichtbaar en meetbaar bij aan opgaven binnen alle pijlers van de gemeente: economie, sociaal, fysiek en veilig.
- 3 breedtesport en sportontwikkeling:** 70% van de inwoners beweegt (tegen 52% in 2007) mede dankzij de vitale sport- en beweegcultuur in wijken en verenigingen, en mede dankzij de extra sportieve aandacht voor de doelgroepen jeugd, ouderen en mindervaliden.
- 4 evenementen en accommodaties:** de stad heeft een beweegaanbod van wijkniveau tot internationaal niveau; compleet, evenwichtig over de stad verspreid en toegankelijk voor alle doelgroepen.
- 5 topsport:** Rotterdam heeft als topsportstad in Nederland de leidende positie en een plek in de subtop van Europa. Bovendien zijn alle middel- en lange termijnplannen in de regio Rotterdam "Olympisch Plan 2028-proof".
- 6 media en citymarketing:** sport is onlosmakelijk verbonden aan de identiteit en imago van de stad.

Uitwerking van renbanen/tracks in het toekomstig uitvoeringsprogramma

Rotterdam wil de zes renbanen/tracks verder uitwerken in een uitvoeringsprogramma. Als vertrekpunt en inspiratiebron zijn in het hoofddocument circa 40 'operationele doelen' opgenomen. Die doelen zijn voor 75% integraal, waarbij sport en bewegen als middel worden ingezet. Een kwart van deze doelen betreft vooral de sport als sector. Welke operationele doelen daadwerkelijk tot uitvoering komen, wordt in het uitvoeringsprogramma bepaald en uitgewerkt, in overleg met relevante partners. Besluitvorming over prioriteitstelling en de financiële consequenties vindt daarna plaats. Hieronder staan per renbaan/track enkele voorbeelden van mogelijke operationele doelen in het toekomstige uitvoeringsprogramma:

- ⦿ Sportwaarden en onderwijs: Doorlopende leerlijn sport: van basisschool tot universiteit zijn er sportgerelateerde opleidingen te volgen ter voorbereiding op een carrière in de sport. Een aantal van deze opleidingen is gehuisvest in/bij het Stadionpark.
- ⦿ Sportwaarden en onderwijs: Alle kinderen in het basisonderwijs bewegen elke dag een uur. Scholen regelen dit zelf, waar nodig ondersteund door de overheid met structurele programma's als Lekker fit! en schoolsportverenigingen.

- ⦿ Maatschappelijke thema's: 25% van de Rotterdamse/regionale bedrijven verbindt zich aan de sportsector. Door middel van sponsorships, partnerships, fondsen.
- ⦿ Maatschappelijke thema's: Van klacht naar kracht: de gezondheidsector (eerste lijn) laat 5000 mensen bewegen op recept.
- ⦿ Maatschappelijke thema's: De sport is een belangrijke speler in het toeleiden van Rotterdammers naar de arbeidsmarkt door sportieve en gezonde reïntegratietrajecten.
- ⦿ Breedtesport en sportontwikkeling: bijzondere doelgroepen worden gestimuleerd (mindervaliden, ouderen, kinderen met ouders in achterstandsituaties) zodat de sportdeelname onder hen niet achterblijft (relatie met Wet Maatschappelijke Ondersteuning).
- ⦿ Evenementen en accommodaties: Rotterdam heeft in Europa een van de beste track-records op het gebied van grote (top)sportevenementen: elk jaar een EK/WK en een grote sportieve publiekstrekker, naast de bestaande jaarlijkse topevenementen.
- ⦿ Topsport: Rotterdam biedt onderdak aan trainingsprogramma's en wedstrijden van nationale teams in minimaal 5 takken van sport.
- ⦿ Media en citymarketing: sport is een integraal onderdeel van de stadsbrede citymarketing en is in de Internationale Betrekkingen van de gemeente een vast aandachtspunt.

Vele nieuwe en bestaande partners

De doelen per renbaan/track kunnen alleen gerealiseerd worden door intensieve samenwerking met vele verschillende partners. Hieronder worden deze (niet uitputtend!) genoemd:

- ⦿ Sportwaarden en onderwijs: onderwijs, partners Wet Maatschappelijke Ondersteuning, gemeentelijke diensten, sportverenigingen.
- ⦿ Maatschappelijke thema's: gemeentelijke diensten, deelgemeenten, andere overheden, bedrijven, onderwijs, gezondheidssector, wooncorporaties, welzijnssector.

- ⊙ Breedtesport en sportontwikkeling: sportverenigingen, commerciële sportaanbieders, NOC*NSF, onderwijs.
- ⊙ Evenementen en accommodaties: gemeentelijke diensten, deelgemeenten, sportverenigingen, sportbonden, wooncorporaties, bedrijven.
- ⊙ Topsport: (top)sportverenigingen, sporters, sportbonden, bedrijven, onderwijs.
- ⊙ Media en citymarketing. Gemeentelijke marketingorganisaties, onderzoeksinstituten, andere steden, NOC*NSF.

Sport in de wijken: sleutelpositie deelgemeenten

De daadwerkelijke uitvoering van dit aangescherpt sportbeleid gebeurt voor een aanzienlijk deel in de wijken, met alle partners in deze wijken. De deelgemeenten hebben daarin een sleutelpositie, opereren vanuit de wijk en betrekken de stedelijke doelen bij in het formuleren van wijkgerichte opdrachten aan de gemeentelijke diensten, zoals Sport en Recreatie en andere sportpartners. Juist het sport- en beweegaanbod in de wijken kan de Rotterdammer in beweging brengen en bindt de Rotterdammer aan de wijk. De basisinfrastructuur voor sport en bewegen dient in de wijken op orde te zijn en bekend te zijn bij alle inwoners. In het uitvoeringsprogramma zullen deze twee aspecten verder uitgewerkt worden.

Stadionpark als voorbeeld

De gebiedsontwikkeling Stadionpark op Rotterdam Zuid, gelegen rondom de huidige Kuip, is als het ware het Olympisch Plan 2028 én het aangescherpte Rotterdamse sportbeleid in het klein. Alles waar deze plannen voor staan, vindt in de toekomst plaats binnen de paar vierkante kilometer van dit gebied. Daarbij gaat het zowel om de fysieke omgeving, de ruimtelijk-economische aspecten, de sociale spin-off van dit gebied op de omliggende stadsdelen, de wisselwerking tussen sportfuncties en andere functies, en vooral: wat sport daadwerkelijk kan betekenen op alle schaalniveaus: voor een wijk, een stadsdeel, de stad, regio, Nederland en internationaal. Het Stadionpark is bovendien cruciaal voor de Nederlandse en Belgische ambitie om het WK voetbal in 2018 te organiseren.

Aandacht voor doelgroepen

Sport en bewegen, als doel en als middel, zijn belangrijk voor alle Rotterdammers. Niettemin zal in het uitvoeringsprogramma een aantal doelgroepen worden benoemd die een extra sportieve impuls kunnen gebruiken. Doelgroepen die zeker aandacht gaan krijgen zijn: de jeugd van 4-18 jaar (koppeling met het onderwijs), ouderen, kinderen met ouders in achterstandsituaties en mindervaliden (koppeling met de Wet Maatschappelijke Ondersteuning).

De effecten van sport: meten is weten

De kosten van sport zijn goed in beeld te brengen, de baten niet. Alleen de directe effecten van de sport zelf worden gemeten. Van de andere effecten die sport en bewegen in de samenleving genereren, is de informatie beperkt. Wanneer de sport structureel als middel wordt ingezet om andere opgaven te realiseren, zullen de effecten van sport en bewegen voor de leefbaarheid in de wijken, economie, mobiliteit, milieu, gezondheid, persoonlijke ontwikkeling, participatie et cetera structureel gemeten moeten worden. Een maatschappelijke kosten-batenanalyse voor de sport in Rotterdam is een te overwegen instrument.

Nieuwe regierol

De kracht en het succes van Rotterdam Sportstad is grotendeels te danken aan de samenwerking *binnen* de Rotterdamse sport. De topsport (gefaciliteerd door Rotterdam Topsport), de breedtesport (ondersteund door Rotterdam Sportsupport) en de gemeentelijke dienst Sport en Recreatie werken onder regie van de laatstgenoemde samen aan het stedelijk sportbeleid. In een aantal andere gemeenten heeft de afgelopen jaren het model Rotterdam Sportstad navolging gekregen door de oprichtingen van lokale stichtingen voor zowel de top- als breedtesport. De samenwerking tussen de drie genoemde partijen werkt goed zolang de te bereiken opgaven sportdoelen betreffen. Samenwerking is ook belangrijk om de doelen rond sport als middel te bereiken. In de toekomst zijn meerdere programma's waarbij sport als middel wordt ingezet te verwachten, met steeds wisselende partners. Steeds zal daarbij Rotterdam Sportstad vaste 'sportpartner' zijn in Rotterdam. Rotterdam Sportstad dient dan wel deze meer beleidsmatige en registrerende rol waar te kunnen maken. Een strategische herpositionering van de verschillende organisaties is onontbeerlijk.

Naar een uitvoeringsprogramma

Het toekomstig uitvoeringsprogramma is een integraal programma, dat behalve de sportdoelen (circa 25% van alle maatregelen), vooral meehelpt aan het uitvoeren van de doelen uit stedelijke kaders zoals de Stadsvisie 2030 en de concept-Sociale Strategie (75% van de maatregelen). Om het integrale aangescherpte sportbeleid in uitvoering te brengen, is daarom structurele samenwerking met vele partijen noodzakelijk. Samenwerking vindt altijd plaats op basis van wederzijds belang. Vanuit het sportbeleid worden dan ook telkens 2 vragen gesteld, die aan de basis liggen van een succesvolle samenwerking en dus een succesvolle Rotterdam Sportstad:

- ⦿ Wat kunt u betekenen voor Rotterdam Sportstad?
- ⦿ Wat kan de sport voor uw doelen betekenen?

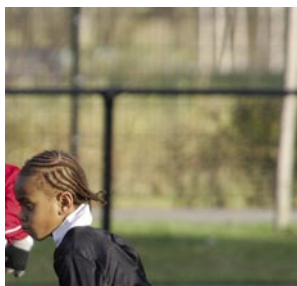
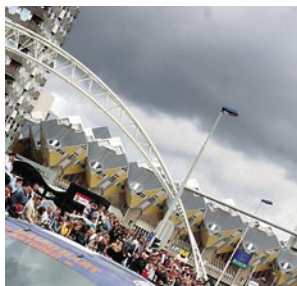
Stappen

Het meerjarige uitvoeringsprogramma sport 2010-2016 zal voorjaar 2010 operationeel zijn. Bij het opstellen van dit programma wordt een aantal stappen doorlopen: met partners aan tafel.

- ⦿ samen uitwerken, focus en prioriteiten bepalen.
- ⦿ afspraken vastleggen inclusief financiën.
- ⦿ voortgang bewaken en meten.
- ⦿ afspraken periodiek bijstellen.

Financiële consequenties uitvoeringsprogramma

De financiële consequenties voor het nieuwe sportbeleid worden uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma. Op dit moment staat sport voor € 18 mln per jaar op de stedelijke begroting (exclusief € 10 mln investeringen in de 'hardware'). Vast staat dat het nieuwe en in het algemeen hogere ambitieniveau van het sportbeleid financiële consequenties voor de gemeente Rotterdam heeft. Het programma zet vooral in op het maken van koppelingen tussen verschillende beleidsvelden, zodat 'sport als middel' beter tot haar recht komt en elke extra geïnvesteerde euro in meerdere beleidsvelden effecten heeft.

1. Waarom een aanscherping van het beleid?

Ons huidige sportbeleid verloopt succesvol en de meeste doelen worden gehaald. Er liggen in de komende jaren nog veel uitdagingen voor de sport in Rotterdam en het beleid is toe aan een aanscherping.

Rotterdam is dé sportstad van Nederland. In geen enkele andere gemeente zijn de mogelijkheden te bewegen - van louter recreatief tot ware topsport - zo groot. Het huidige sportbeleid, het zogeheten "Rotterdam Sportstad Tienpuntenplan 2006-2010" loopt binnenkort ten einde. Deze aanscherping volgt dit beleid op. De afgelopen jaren heeft de sport in Rotterdam zich volop ontwikkeld. Nieuwe sporten zijn ontstaan, het sportaanbod in de stad is verder uitgebreid en er zijn nieuwe accommodaties.

De vraag naar sport is steeds aan veranderingen onderhevig. De grenzen tussen sport en bewegen, spel en entertainment, cultuur en vrijetijdsbeleving vervagen. De Rotterdammer sport en beweegt steeds vaker in ongeorganiseerd verband.

Ook wordt de sport de laatste jaren steeds vaker gevraagd om deel uit te maken van andere stedelijke opgaven, zoals participatie van de Rotterdammers en de leefbaarheid in de wijken. Beleid op het gebied van werkgelegenheid, milieu en veiligheid vragen om creatieve oplossingen. Daarbij wordt ook gekeken naar de sport. Het huidige beleid is daarom toe is aan een aanscherping.

Unieke kans: het Nederlands Olympisch Plan 2028

Behalve de uitdagingen voor de sport in Rotterdam zelf, ligt er een unieke kans op landelijk niveau: Het Nederlands Olympisch Plan 2028. Het kabinet heeft onlangs besloten om dit Olympisch Plan voort te zetten. Rotterdam is hierin een belangrijke partner. Het Rotterdamse sportbeleid vertaalt dit plan naar de lokale situatie. Kort gezegd hebben de overheden, het bedrijfsleven en het NOC*NSF de gezamenlijke ambitie om van Nederland in 2016 een waar sportland te maken ('Nederland Sportland'). Wanneer

dat gelukt is, kan Nederland zich opmaken voor een mogelijk 'bid' op de Olympische Spelen van 2028. Rotterdam is partner in het Olympisch Plan. De plannen rondom het Rotterdamse Stadionpark zijn daarbij voor Rotterdam én Nederland van belang. In het bijlagenboek komt het Stadionpark uitgebreid aan bod.

Evaluatie: nieuwe allianties en een meer integraal karakter

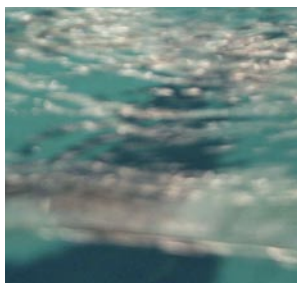
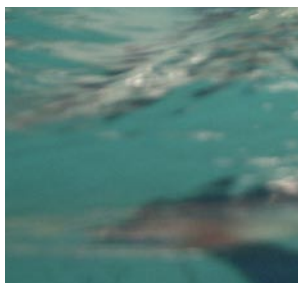
In september 2008 heeft het college het Rotterdamse sportbeleid tussentijds geëvalueerd. De hoofdconclusie was dat de doelen in het huidige sportbeleid voor het overgrote deel gehaald worden. Naast optimalisatie op korte termijn, besloot het college tot het opstellen van een aanscherping voor de periode 2010-2016. Het college gaf enkele accenten mee:

- Benadruk het integrale karakter van sport (fysiek, sociaal, economisch, veiligheid)
- Sluit nieuwe allianties (verschuiving van overheid naar markt)
- Focus op het belang van sport in de wijken: het belang van een sportieve infrastructuur
- Belangrijk aspect is de partnership van Rotterdam in het Olympisch Plan. Wat wil Rotterdam zelf (koppositie behouden!) en wat draagt Rotterdam bij aan de sportcultuur van Nederland?
- De aanscherping wordt vervolgd met een nieuw uitvoeringsprogramma 2010-2016.

En natuurlijk...het grote belang van sport en bewegen voor de Rotterdammer

Een kleine greep van de positieve effecten van sport en bewegen (30minutenbewegen.nl):

- minder stress
- betere weerstand
- voorkomt depressie
- je blijft slanker
- minder kans op kanker
- meer zelfvertrouwen bij kinderen
- meer productiviteit van werknemers.

2. Rotterdam Sportstad in 2009

2.1. Het sportbeleid nu

Ons huidige sportbeleid bestaat uit het Tienpuntenplan waarbinnen het college twee prioriteiten heeft gesteld: Meer sport en bewegen op de basisscholen en een verhoging van de sportparticipatie in de wijken waar het minst gesport wordt. Daarnaast ondersteunt de stad het Nederlands Olympisch Plan 2028.

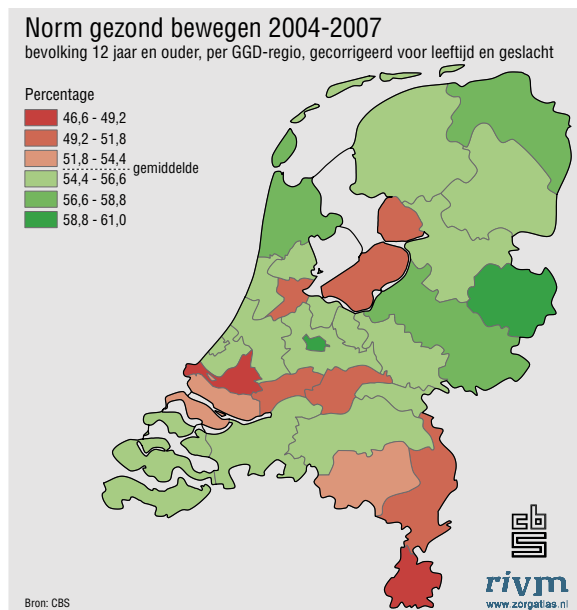
De pijlers van het Rotterdams beleid

Rotterdam kent een thematische indeling voor het maken van beleid: de pijlers fysiek/ wonen, economie, sociaal en veiligheid. Deze aanpak wordt vertaald in een paar lange termijnkaders: de Stadsvisie 2030 en de concept-Sociale Strategie. Deze grote stedelijke kaders hebben een uitwerking in gebieden (de Stadsvisie) of in meer specifieke thema's. Sport/bewegen is zo'n thema. De aanscherping is ook gerelateerd aan andere Rotterdamse beleidsnota's op het gebied van economie, gezondheid, jeugd, onderwijs, samenleving en milieu. In de verdere uitwerking zullen vele 'kruisbestuivingen' tussen deze beleidsvelden en sport/bewegen ontstaan.

Het huidige sportbeleid

Rotterdam voert sinds een jaar of tien een structureel sportbeleid. Het Rotterdams college streeft in haar programma 2006-2010 de volgende sport- en beweegdoelen na:

- (6c) In 2009 krijgen kinderen op minstens de helft van het aantal basisscholen elke schooldag minstens 1 uur sport en bewegen aangeboden.

- (6d) De sportparticipatie is, in de 5 gebieden waar het aandeel sporters het kleinst is, in 2009 met tenminste 5% gestegen en in de overige gebieden tenminste gelijk gebleven ten opzichte van 2005.

Daarnaast hanteert het college het "Rotterdam Sportstad Tienpuntenplan 2006-2010". De essentie staat in het kader hieronder.

Rotterdam Sportstad, Tienpuntenplan

Rotterdam is de toonaangevende sportstad van Nederland waar een breed scala van grote en kleine sportvoorzieningen, evenementen en activiteiten te vinden is. Sport draagt bij aan de sociaal-economische ontwikkeling van Rotterdam. Tien punten vormen de pijlers van het Rotterdamse sportbeleid. De focus ligt op scholen, verenigingen, wijken, evenementen, topsport, citymarketing, infrastructuur, opleidingen, recreatie en commerciële sportvoorzieningen.

Na evaluatie bleek dat meer dan 90% van de doelen in het huidige sportbeleid gehaald worden. Aanscherping was nodig op wijken waar de sportparticipatie achterblijft, de positie van de gymleraar op basisscholen en de structurele (financiële) situatie van de Stichting Sportsupport. De Rotterdamse deelgemeenten hebben sportdoelen die ze uitvoeren met partners in de wijken, zoals welzijnsorganisaties en de dienst Sport en Recreatie. Zo loopt bijvoorbeeld het initiatief 'intensivering gebruik sportcomplex Schuttersveld' in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk.

Sportbeleid andere overheden en organisaties

Het huidige beleid van andere overheden is direct van invloed op de sport in Rotterdam. In het bijlagenboek is hiervan een korte beschrijving te vinden. Dit beleid is afkomstig van:

- De Europese Unie, met het witboek voor de sport uit 2007. Met onder meer de structurele contacten tussen Rotterdam met andere (voormalige) European Capitals of Sport;

- ⊙ Het Rijk, vooral het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Met onder meer het beleidskader 'tijd voor sport' en de introductie van nieuwe rijksregelingen zoals het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen;
- ⊙ Het NOC*NSF, met onder meer het Olympisch plan 2028. De Nederlandse sportkoe- pel ondersteunt een aantal regionale Olympische netwerken, uitgevoerd door de stichting Rotterdam Topsport;
- ⊙ Regionaal en lokaal beleid van provincies en steden, zoals het Amsterdamse "Sportplan 2009-2012".

Olympisch Plan 2028

De Nederlandse sport gaat aan de slag met het Olympisch Plan 2028. Doel is het realiseren van een Olympisch sportklimaat in 2016, dat mogelijk resulteert in een kandidaatstelling voor de Olympische en Paralympische Spelen van 2028.

De sport zoekt de samenwerking. Met de ministeries van VWS, VROM en Economische Zaken. Met de steden Amsterdam en Rotterdam en andere grote steden. Met het bedrijfs- leven, de wetenschap en de cultuur. Zij zijn bereid daarin te investeren: financieel, met hun know-how, vanuit hun visie en hun ideeën. Het perspectief om ver in de tijd te kijken is voor de sport nieuw. De sport is gewend om in Olympiades te denken. De ambitie om de Olympi- sche en Paralympische Spelen te organiseren, wordt de katalysator om van ons land een echt sportland te maken. Nederland zal zich moeten onderscheiden om bij de beste sportlanden van Europa te gaan behoren.

Het Olympisch Plan 2028 stimuleert groepen in de samenleving met wie de sport tot nu toe niet of matig heeft samengewerkt. Hierdoor kunnen nieuwe projecten, financieringsbronnen en allianties gerealiseerd worden.

Bron: website NOC*NSF april 2009: www.sport.nl

2.2. Huidige situatie vraagt een beweegoffensief

De huidige situatie op het gebied van sport en bewegen is krachtig samen te vat- ten: in dé sportstad van Nederland wordt het minst bewogen, een beweegoffensief is nodig.

In geen enkele andere gemeente zijn de mogelijkheden te bewegen - van louter recre- atief tot ware topsport - zo groot. De stad maakt binnen Nederland en Europa indruk met talrijke goed georganiseerde internationale sportevenementen. Daarbij gaat het niet alleen om topsport. De Rotterdamse aanpak, zowel de koppeling tussen topsport en breedtesport, het organiserend vermogen van de stad én het innoverend karakter spre- ken tot de verbeelding. Zo is er de gebiedsontwikkeling Stadionpark, het programma Lekker Fit! op basisscholen en het succesvolle project van schoolsportverenigingen,

Daarnaast is er een uitstekende voedingsbodem gelegd voor de ondersteuning van sport- en topsportverenigingen en voorziet het Olympisch Netwerk Rotterdam talentvolle sporters van de nodige ondersteuning. En dan zijn er nog de nieuwe voorzieningen die nu gepland worden of in studie zijn, zoals de roeibaan, het nieuwe Topsportcentrum Rotterdam en het 50-meter zwembad nog niet genoemd.

Bij dit imago als sportstad, doet het volgende feit merkwaardig aan: in (de regio) Rotter- dam wordt het minst bewogen van Nederland. Op basis van de landelijke beweegnorm blijkt uit onderzoek dat in 2007 de regio Rotterdam (met o.a. gemeenten Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen) het laagst scoort van Nederland.

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen is in 1998 geformuleerd en werd afgeleid van internationale richtlijnen. De norm verschilt per leeftijdsgroep:

- ⊙ jongeren (tot 18 jaar): dagelijks minimaal één uur matig intensieve activiteit
- ⊙ volwassenen (18-55 jaar) en 55-plussers: een half uur gedurende vijf dagen, bij voorkeur alle dagen van de week.

De regio Rotterdam scoort met 46,6% het laagst ten opzichte van 54,4% als Nederlands gemiddelde. Terwijl regio Amsterdam bijvoorbeeld op 49,6% uitkomt. Op basis van de huidige wetenschappelijke inzichten is het duidelijk dat een weinig bewegende bevol- king aanzienlijk meer gezondheidsrisico's loopt dan een veel bewegende bevolking. Ook valt op lange termijn het huidige imago van Rotterdam als sportstad niet vol te

houden, als de inwoners het zelf laten afweten op het gebied van sport en bewegen. Een offensief om de Rotterdammers aan het bewegen te krijgen, is daarom noodzakelijk.

De Rotterdamse situatie in 2 krachtige beelden: links de maquette van de plannen van het nieuwe stadionpark aan de zuidoever van de Maas, rechts de landelijke beweegnorm.

2.3 Trends en ontwikkelingen in de sport

Vele ontwikkelingen zijn van invloed op de toekomst van sport en bewegen in Rotterdam. Belangrijke ontwikkelingen zijn onder meer de toegenomen aandacht voor sport als middel in de wijken, het toenemend belang van evenementen voor de stad, het problematiek rondom overgewicht en het vergroten van de zelfredzaamheid van burgers in het kade van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

Er zijn tal van externe ontwikkelingen die op korte en langere termijn invloed hebben op de sport in Rotterdam. Dit hoofdstuk stipt een aantal trends en ontwikkelingen aan, die voor een deel een beleidsmatige focus hebben. Voor een meer uitgebreide beschrijving, zie het bijlagenboek.

De wijk centraal

Hoewel de sport in financieel opzicht een bescheiden rol speelt, is het opbouwende en positieve karakter van sport cruciaal in alle plannen en ontwikkelingen op dit moment. De in juni 2008 door het Rijk, het college en de deelgemeenten ondertekende 'charter WWI-wijken' kent niet voor niets de doelstelling om de komende 10 jaar de sportparticipatie met 10% te verhogen.

De kracht van sport in de wijken

Het Sociaal Platform Rotterdam (SPR) publiceerde december 2007 het advies 'de kracht van sport in de wijken'. De sport heeft een enorm potentieel als middel voor sociale contacten en het doorbreken van etnische distanties. Het ontbreekt in de wijken vaak aan een sport-infrastructuur: Sportvoorzieningen worden naar de rand van de stad verplaatst, weinig en verouderde sportvoorzieningen in de buurten, de fysieke inrichting sluit niet aan bij vraag

naar pleintjes en sportveldje in de buurt. Hoopgevend in deze wijken is dat juist de ongeorganiseerde sport gedijt: de overheid zou dan moeten inzetten op het faciliteren hiervan.

Steeds meer grote evenementen

Het huidige Olympisch Plan 2028 en de ambitie van de KNVB om samen met België het WK voetbal in 2018 te organiseren, staan niet op zich. Op landelijk niveau is de sport herontdekt als onderwerp van belang, bijdragend aan het imago, de economie, de gezondheid van het land. Rotterdam loopt daarin voorop, met onder andere de start van de Tour de France zomer 2010, het WK turnen in 2010 en het WK tafeltennis in 2011.

Concurrentie tussen steden, nu ook op sportgebied

Grotere steden concurreren al decennia met elkaar in het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid. Relatief nieuw op dit lijstje is het imago en sportklimaat van een stad. Steden ontdekken steeds meer de kracht van een internationaal sportevenement voor het imago en de economie van hun stad. Rotterdam liep sinds de jaren '90 in Nederland daarin voorop. Maar andere steden maken een inhaalslag. Zo wordt het Rotterdams organisatie-model (gemeentelijke dienst en twee stichtingen voor topsport en breedtesport) als model gebruikt in andere steden.

Recent voorbeeld van creativiteit door Rotterdam het gebied van ontwikkelen van nieuwe initiatieven is "Rotterdam 2012 gateway to the games", bedoeld om Rotterdam als gaststad te profileren voor deelnemende landen/sportbonden aan Londen 2012.

Toenemende aandacht vanuit het onderwijs voor sport

De laatste jaren is de aandacht vanuit het onderwijs voor de sport fors toegenomen. Lokaal in Rotterdam is dankzij de introductie van het actieprogramma Voeding en Bewegen (met het onderdeel Lekker Fit!) op basisscholen sport weer structureel terug in de (verlengde) schoolweek. Ook landelijk zijn diverse maatregelen geïntroduceerd die de combinatie tussen sport en school versterken, zoals bijvoorbeeld de combinatiefuncties brede school en sport uit 2007, het beleidskader uit 2008 van de ministeries van WVS en OCW over sport, bewegen en onderwijs, met onder andere de maatregel om sport in het Middelbaar Beroeps Onderwijs te stimuleren.

Succesformule ROC Deltion in Zwolle

Het ROC Deltion in Zwolle heeft in 2004 het besluit genomen om –met eigen middelen– sport en beweging geleidelijk terug te brengen in de beroepsopleidingen. De sportdocenten van verschillende locaties zijn centraal samengebracht in het SportExpertiseCentrum. Het aantal fte's is gegroeid van 4,0 in 2004 naar 11,0 in 2008. Het Centrum verdient zichzelf deels terug met het 'vermarkten' van beroepsspecifieke beweegprogramma's, zoals weerbaarheidstrainingen voor de gezondheidszorg. Sinds afgelopen schooljaar is er een sportkeuzeprogramma voor studenten. Studenten stellen via een internetapplicatie hun eigen sportprogramma samen bestaande uit sportclinics, beroepsgerichte clinics (zoals teambuilding, EHBO). SportKeuze blijkt een succesformule; 2800 studenten hebben het eerste jaar deelgenomen. Naar aanleiding van de resultaten in het eerste jaar heeft het College van Bestuur besloten dat iedere voltijdstudent verplicht zes sportclinics moet volgen. Bron: beleidskader VWS en OCW sport bewegen onderwijs, 2008.

De strijd om de schaarse ruimte: sportclusters aan stadsranden

Onderzoeken naar de ruimtebehoefte voor sport en recreatie laten steeds weer zien dat er tekorten zijn. Dat komt deels doordat de spreiding van de voorzieningen niet goed is, maar ook omdat in de toekomst er meer tijd besteed gaat worden aan sport en bepaalde sporten populairder gaan worden. De uitdaging van de toekomst is enerzijds de nu bestaande sportclusters aan de rand van de wijken optimaal te gebruiken, en anderzijds een sportinfrastructuur in de wijken in stand te houden en te verbeteren.

Aandacht voor overgewicht

Het landelijk convenant overgewicht vraagt aandacht voor de toenemende zwaarlijvigheid onder de bevolking. Rotterdam speelt daarbinnen een voorbeeldrol. Het programma Lekker Fit! ontvangt lof en het lespakket is landelijk één op één overgenomen. Het ministerie van VWS publiceerde begin 2009 de Nota Overgewicht. De nota bevat in totaal ruim 30 doelstellingen zowel gericht op een betere en andere voeding als het stimuleren van meer bewegen. Gezond in de Stad is het uitvoeringsprogramma van de GGD Rijnmond waarin zij aangeven hoe te zorgen dat de gezondheid van Rotterdammers stijgt tot het landelijke gemiddelde. Overgewicht is daarbinnen een belangrijk thema.

Zelfredzaamheid vergroten

Het doel van de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) is participatie. Burgers moeten daarbij meer aangesproken worden op hun eigen verantwoordelijkheid. De gemeente krijgt een regisserende rol. De gemeente kan sport 'inzetten' als middel om de participatie onder specifieke doelgroepen te verhogen. De uitdaging is om een sport- en vrijetijdsbeleid voor mindervaliden, alleenstaande ouderen te ontwikkelen binnen de WMO waardoor de zelfredzaamheid wordt vergroot.

Meer markt, minder overheid

Het aantal commerciële sportaanbieders groeit landelijk al jaren. In Rotterdam ligt het "marktaandeel" van commerciële aanbieders iets lager dan in de rest van Nederland, omdat de (deel)gemeente Rotterdam de meeste voorzieningen nog zelf exploiteert. Niettemin is de landelijke trend ook in Rotterdam dagelijks merkbaar. Het samenwerkingsmodel Rotterdam Sportstad maakt samenwerking met marktpartijen mogelijk. De stichtingen voor topsport en de breedtesport kunnen de mogelijkheden (sponsoring, alliantievorming) goed benutten.

Opmars van ongeorganiseerd en commercieel sporten

In de publicatie Vrijtijdsomnibus van het Rotterdamse Centrum Onderzoek en Statistiek, valt al jaren te lezen dat de Rotterdammer steeds meer zelf of bij een commerciële aanbieder gaat sporten en sporten in verenigingsverband afneemt. De gemeente is niet langer marktleider. Daarnaast ontstaat een nieuwe markt van (urban) sporters, die zelf hun spelregels, speelomgeving en communicatiemiddelen kiezen. De rol van de (deel)gemeente en sportclubs verschuift van aanbieden naar meeontwerper: Rotterdammers ondersteunen om 'hun' eigen sportaanbod te creëren.

Duurzaamheid en de sportsector

De Olympische Spelen van Londen in 2012 heeft duurzaamheid als kern van hun "bid" gemaakt. Rotterdam kan de eerste stad te zijn waarbij de sport- en vrijetijdsvoorzieningen volgens de duurzaamheidsprincipes werken. Een van die principes is Cradle to Cradle (C2C); daarbij draagt een voorziening direct bij aan zijn omgeving in de vorm van schoon water en schone energie.

Toenemend economisch belang van de sportsector

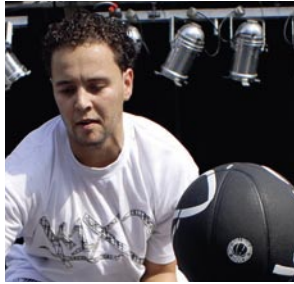
De sportsector is van toenemende economische betekenis. Dit is een mondiale trend, die binnen Nederland juist in Rotterdam zeer zichtbaar is. Zo zijn in Rotterdam de economische effecten van het Sportjaar 2005 gemeten: € 45 mln meer bestedingen, 400 FTE extra werk, ruim 3 mln bezoeken merendeels van buiten Rotterdam, 15.000 extra hotelovernachtingen, 83% van het bedrijfsleven wist van het sportjaar en 10% van de bedrijven heeft extra profijt gehad van het sportjaar.

Recente ontwikkeling: basisinfrastructuur onder druk

De sport- en beweegvoorzieningen in de stad, zowel op wijkniveau als stedelijk niveau, komen door de huidige economische situatie steeds meer onder druk te staan. Dat uit zich in toenemende exploitatietekorten / dalende bezoekersaantallen. Ook de (deel)gemeentelijke bijdragen in de exploitaties van deze voorzieningen staan onder druk, omdat het algemeen financieel beeld bij de verschillende overheden verslechtert. Zonder bijsturing loopt naar verwachting de basisinfrastructuur van sport- en vrijetijdsvoorzieningen schade op.

3. Rotterdam Sportstad in 2016

3.1. De Rotterdamse dubbelopgave

Rotterdam timmert weliswaar als sportstad hard aan de weg, maar er liggen nog talrijke opgaven. De Rotterdamse dubbelopgave is de basis van het beleid. Rotterdam werkt aan een dubbele sportieve opgave: de stad maakt werk van de Nederlandse Olympische droom én zet sport en bewegen in als middel voor stedelijke opgaven.

Opgave 1: Sport en bewegen inzetten als middel voor stedelijke opgaven

De sport in Rotterdam is de laatste jaren uitgegroeid tot een volwassen sector in de stad en draagt bij aan vrijwel alle denkbare dossiers. Variërend van onderwijs, gezondheid en welzijn, tot stedelijke ontwikkeling en economie. Maar de bijdrage is nog te incidenteel, te versnipperd, en in omvang vaak te beperkt. Het rendement van sport en bewegen als middel voor stedelijke opgaven kan veel hoger. De structurele bijdrage van sport in de stad vormgeven is dé opgave voor de periode tot 2016.

Op dit moment blijft bijvoorbeeld het project 'van Klacht naar Kracht' (Rotterdamers worden 'op recept' van een arts doorverwezen naar beweegprogramma's) beperkt tot 1000 Rotterdamers, terwijl de potentiële doelgroep een veelvoud betreft. Het bewijs dat sport en bewegen als middel het verschil kunnen maken, bewijst het programma Lekker Fit!, dat op het moment van schrijven op bijna de helft van alle Rotterdamse basisscholen draait. Sinds de start in 2006 zijn de resultaten uitstekend.

Uitkomsten effectstudie positief

Om na te gaan wat de gezondheidswinsten zijn van het project heeft de GGD in opdracht van Sport en Recreatie over het schooljaar 2006-2007 een uitgebreide effectstudie naar de resultaten van Lekker Fit! uitgevoerd. In deze studie zijn 10 Lekker Fit! scholen gevolgd, tegelijk met 11 niet-Lekker Fit! scholen als controlegroep. Het effectonderzoek richtte zich op BMI, gewichtstatus (wel/niet overgewicht), middelomtrek en fitheid van kinderen in de groepen 3 tot en met 8. In de bovenbouw is ook informatie verzameld over beweeg- en eetgedrag.

Uitkomsten

De uitkomsten van de effectstudie zijn positief. Bij de controlegroepen bleek het percentage middenbouw leerlingen met overgewicht in het schooljaar 2006-2007 toe te nemen met 4,6%. Op Lekker Fit! scholen was de toename slechts 1,1%. Ook de middelomtrek nam minder snel toe bij middenbouw leerlingen van Lekker Fit! scholen dan van controlescholen (1,0 vs 2,2 cm). De middelomtrek zegt iets over de vetverdeling over het lichaam. Vetophoping rond de buik hangt bij kinderen net als bij volwassenen samen met risicofactoren voor hart- en vaatziekten. Deze uitkomst is dan ook zeer gunstig.

Uithoudingsvermogen

Tenslotte steeg het uithoudingsvermogen van middenbouw leerlingen op Lekker Fit! scholen meer dan op controlescholen. Bij bovenbouw leerlingen (groep 6 tot en met 8) deden deze gunstige effecten zich echter niet voor. Wel was er in de bovenbouw een gunstige ontwikkeling wat ontbijten betreft. Op de Lekker Fit! scholen waren meer meisjes gaan ontbijten. Op de controlescholen waren dat juist minder meisjes. De metingen tonen aan dat Lekker Fit! vooral voor leerlingen in de middenbouw positieve resultaten te zien geeft. In Nederland zijn op dit moment nog geen andere bewezen effectieve, preventieve interventies voorhanden voor kinderen in de basisschool leeftijd. Voldoende redenen om het project Lekker Fit! verder te implementeren.

Inzet vanuit meerdere sectoren en samenwerking is noodzakelijk om de grootste deelopgaven aan te pakken. Het onderstaande voorbeeld geeft aan welke samenwerking noodzakelijk is op het gebied van bewegen en overgewichtbestrijding in het basisonderwijs.

Boodschap aan rijksoverheid en onderwijssector: breng gymleraar terug voor de klas

Circa 30 jaar geleden was gymonderwijs op de basisschool een vanzelfsprekendheid: de scholen beschikten over gekwalificeerde krachten, de gymzalen lagen vlakbij, schoolpleinen waren veilig, sporttoernooien en sportdagen waren routine. Uiteraard is de situatie tegenwoordig niet meer vergelijkbaar met 30 jaar terug. Niettemin: als Rotterdam er in slaagt om alle kinderen weer structureel te laten bewegen, is Rotterdam terug bij de situatie die vergelijkbaar is met 30 jaar terug.

Lekker Fit! is een succes vooral dankzij de gymleraar 'nieuwe stijl'. Hij of zij geeft behalve gymles ook advies aan de ouders, heeft contact met sportverenigingen in de buurt en weet wat er speelt rondom de school in de wijk. De gymleraar en alle maatregelen rondom Lekker Fit! zijn op initiatief van de gemeente Rotterdam genomen en voor het overgrote deel ook gefinancierd.

Het kan ook anders. Als het gymonderwijs terugkomt in het landelijke curriculum van het basisonderwijs, zijn alle kinderen verzekerd van een gezonde basis bewegen. Rotterdam kan zich dan concentreren op de rest van het programma Lekker Fit!, zoals de kwaliteit en beschikbaarheid van de gymzalen, het blijven meten van de gezondheid, oudervoorlichting, het betrekken van sportverenigingen bij de scholen.

De boodschap vanuit Rotterdam aan de rijksoverheid en de gehele onderwijssector in Nederland is helder: kijk, het werkt! Zorg ervoor dat het bewezensucces in het hele land doorgevoerd kan worden en structureel behouden blijft.

Opgave 2: Rotterdam maakt werk van de Nederlandse Olympische ambitie.

Zoals in het landelijke Olympisch Plan te lezen is, is de droom van de organisatie van de Olympische Spelen op lange termijn, katalysator om op kortere termijn –voor 2016- van Nederland een echt sportland te maken. Het Rotterdams aandeel in Nederland aan deze droom kan aanzienlijk zijn. Alleen als Nederland mede dankzij de Rotterdams inspanningen in 2016 een waar sportland is, kan Nederland voor de volgende stap gaan: een bod uitbrengen op de Olympische Spelen van 2028. Rotterdam zal als tweede stad van Nederland, als sleutelpartner in het Olympisch Plan en als dé sportstad van Nederland, op alle mogelijke manieren werken aan de Nederlandse sportcultuur in 2016. Dat doet Rotterdam met haar partners zowel op lokaal, nationaal als internationaal niveau. Rotterdam toont zich als internationale sportstad in 2010 aan de wereld met de start van de Tour de France. Dit kan een moge-

lijk vervolg krijgen in 2018, als speelstad tijdens een eventueel WK voetbal in Nederland en België.

De vraag hoe Rotterdam verder gaat vanaf 2016 als Nederland een waar sportland is, is nog niet aan de orde. Rotterdam kan dan in een mogelijk Nederlands 'bid' op de Olympische Spelen als mogelijke Nederlandse kandidaat-stad fungeren, maar ook als medeorganisator en 'host' van diverse sporten, huisvesting van sporters en bezoekers met een andere Nederlandse kandidaat-stad. Wel is het van groot belang om 2028 nu al in gedachten te houden. Immers, de Rotterdamse sporters op de Spelen van 2028 groeien nu op of worden geboren. Om de kans dat een medaillewinnaar uit Rotterdam komt zo groot mogelijk te maken, zal Rotterdam nu in de jeugd moeten investeren.

Hoe dan ook, de doelstelling in de periode tot 2016 om het land op Olympisch niveau te brengen, is de grote eerste stap waar Rotterdam en Nederland van profiteren. De periode vanaf 2016 tot 2028 is nog een droom, die door gerichte maatregelen de komende jaren zeker concreter kan worden.

3.2. Doel in 2016

Met het oppakken van de sportieve dubbelopgave wil de stad bereiken dat Rotterdam in 2016 één van de bekendste sportsteden in Europa wordt. Binnen de Nederlandse sportcultuur die in 2016 op Olympisch niveau gebracht is, is Rotterdam dan hét voorbeeld. Dit doel wordt bereikt langs zes onderdelen, mogelijk het meest ambitieuze onderdeel is het verhogen van de sport- en beweegdeelname tot 70% onder alle Rotterdammers.

Doel 2016

Rotterdam werkt aan een dubbele sportieve opgave: de stad maakt werk van de Nederlandse Olympische droom én zet sport en bewegen in als middel voor stedelijke opgaven. Rotterdam is in 2016 één van de bekendste sportsteden in Europa. Binnen de Nederlandse sportcultuur die in 2016 op Olympisch niveau gebracht is, is Rotterdam hét voorbeeld. Nederland kan zich vanaf 2016 opmaken voor een eventueel bod op de Olympische Spelen van 2028. Rotterdam is dan de mogelijke kandidaatstad of medeorganisator/gaststad voor vele sporten, sporters en bezoekers.

Doel bereiken langs 6 renbanen/tracks

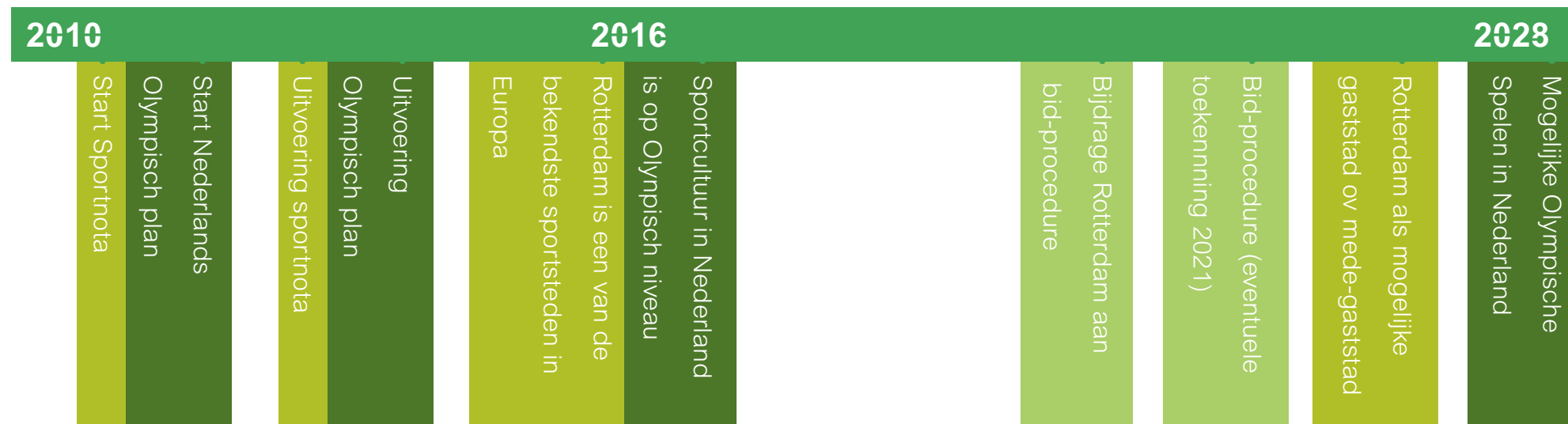
Rotterdam gaat haar doel voor 2016 in praktijk brengen langs renbanen/tracks. Deze zijn dezelfde als in het Nederlands Olympisch Plan 2028, daarmee maakt de stad haar bijdrage zichtbaar om van Nederland een sportland te maken:

- ⊙ **sportwaarden en onderwijs:** de waarden en positieve effecten van sport en bewegen worden ingezet om uitdagingen aan de jeugd te geven en talentontwikkeling mogelijk te maken. Op alle onderwijsinstellingen in Rotterdam (van basisschool tot universiteit) wordt een sport- en beweegprogramma aangeboden toegankelijk voor iedereen.
- ⊙ **maatschappelijke thema's:** de sport draagt zichtbaar en meetbaar bij aan opgaven binnen alle pijlers van de gemeente: economie, sociaal, fysiek en veilig.
- ⊙ **breedtesport en sportontwikkeling:** 70% van de inwoners beweegt (tegen 52% in 2007) mede dankzij de vitale sport- en beweegcultuur in wijken en verenigingen, en mede dankzij de extra sportieve aandacht voor de doelgroepen jeugd, ouderen en mindervaliden.
- ⊙ **evenementen en accommodaties:** de stad heeft een beweegaanbod van wijkniveau tot internationaal niveau; compleet, evenwichtig over de stad verspreid en toegankelijk voor alle doelgroepen.
- ⊙ **topsport:** Rotterdam heeft als topsportstad in Nederland de leidende positie en een plek in de subtop van Europa. Bovendien zijn alle middel- en lange termijnplannen in de regio Rotterdam "Olympisch Plan 2028-proof".
- ⊙ **media en citymarketing:** sport is onlosmakelijk verbonden aan de identiteit en imago van de stad.

3.3. Succesfactoren

De aanscherping van het sportbeleid kent een aantal kritische succesfactoren. Samenwerking op landelijk en internationaal niveau, het maken van een inhaalslag in de sportparticipatie, en het integrale karakter van het nieuwe beleid bendrukken, zijn de belangrijkste.

De lange termijnplanning ziet er als volgt uit:

- ⊙ **Hoog ambitieniveau nodig.** Als de huidige lopende initiatieven in de sportsector zonder wijziging worden doorgetrokken naar 2016, wordt de aanscherping niet gehaald. Deze aanscherping dwingt Rotterdam tot een andere aanpak. Met nieuwe partners, met andere sectoren, met nieuwe instrumenten en middelen. De aanscherping streeft een forse verhoging van de sportparticipatie na. Haalt Rotterdam de doelen uit de aanscherping, dan is de huidige paradox (in dé sportstad van Nederland wordt het minst bewogen) opgeheven.
- ⊙ **Alles komt bijeen in het Stadionpark.** In het nieuwe Stadionpark komen alle elementen in deze aanscherping van het beleid samen op een gebied van een paar vierkante kilometer. Het Stadionpark is daarmee het nieuwe Rotterdamse sportbeleid én het Nederlands Olympisch Plan in het klein. Zie ook de bijlagenboek over het Stadionpark.
- ⊙ **Samenwerking Rotterdam in het landelijk Olympisch Plan.** De Rotterdamse aanscherping bevat zes renbanen, die dezelfde zijn als de bouwstenen uit het Olympisch Plan, aangepast aan de Rotterdamse situatie. Dit is niet alleen symbolisch bedoeld, op tal van onderwerpen zal Rotterdam de

samenwerking landelijk moeten opzoeken om het Rotterdamse beleid te kunnen halen. De structurele samenwerking van Rotterdam met alle partners in het Olympisch Plan 2028, zorgt ervoor dat Rotterdam en Nederland in 2016 op Olympisch niveau zijn.

- ⊙ **De overheid wil en kan alleen weinig bereiken.** Het behalen van de doelen van de aanscherping zal samen met het maatschappelijke middenveld (burgers, sportclubs, maatschappelijke organisaties, woningcorporaties), andere overheden en het bedrijfsleven moeten gebeuren.
- ⊙ **Beweegoffensief in Rotterdam ten opzichte van Nederland.** Een van de belangrijkste doelen in het Olympisch Plan 2016, is de sportparticipatie landelijk te laten stijgen: van gemiddeld 60% nu (Rotterdam scoort 52%) tot 75% in 2016. Rotterdam als partner in dit plan sluit zich hierbij aan. Maar de startpositie van Rotterdam ligt ver onder het landelijke gemiddelde. Om in 7 jaar mee te stijgen vanuit een achterstandspositie tot het landelijke gemiddelde van 75% in 2016 is een brug te ver. Wel wil Rotterdam in het spoor van de landelijke ambities blijven. In absolute aantallen is de verhoging van de sportparticipatie¹⁾ van 52% naar 70% een forse ambitie.

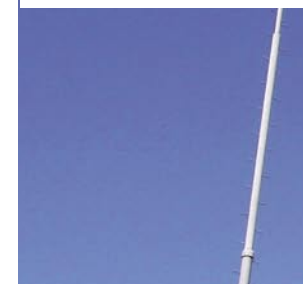
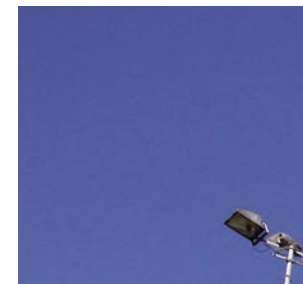
¹⁾ Rotterdam meet haar sportparticipatie momenteel via de zogeheten Vrijtijdsomnibus Rotterdam en de Sociale Index Rotterdam. De cijfers daaruit zijn (op hoofdlijnen) vergelijkbaar met de landelijke sportparticipatie cijfers en de cijfers van andere grote steden.

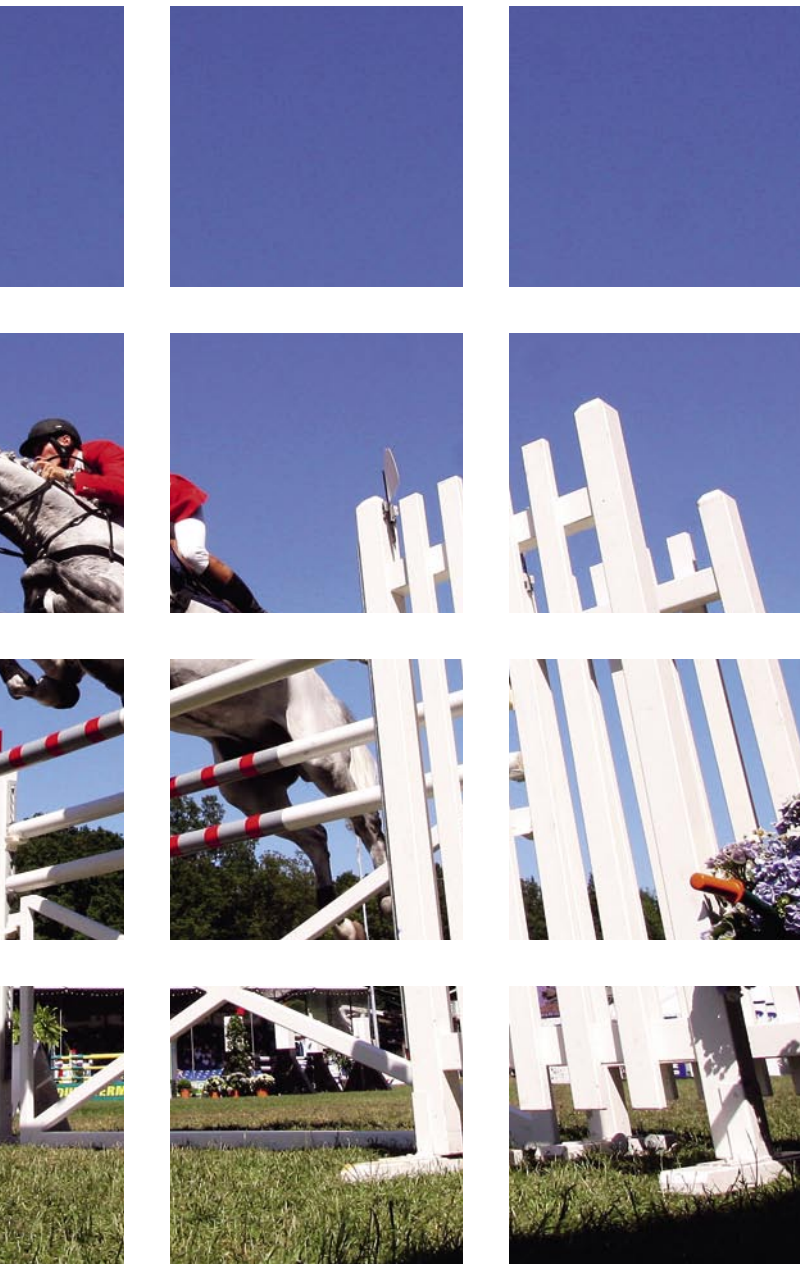
- ⊙ **Internationale dimensie.** Elk land in Europa kent haar sportstad. Rotterdam heeft dankzij de internationale sportevenementen, de Rotterdamse topsporters en topsportaccommodaties, nu een positie in de 'middenmoot van Europa.' De ambitie is om de concurrentie met de vele 'nationale sportsteden' aan te gaan en een plek te verwerven in de subtop.

- ⊙ **Schaalsprong naar regio en Nederland.** Rotterdam heeft als tweede stad van Nederland een belangrijke voorbeeldrol. Vele sportieve opgaven, zoals beweegarmoede en overgewicht, voldoende beweegaanbod, het topsportbeleid, hebben een regionale en zelfs landelijke dimensie. Samenwerken met partners uit de regio straalt ook positief uit naar landelijk en internationaal niveau. Vanuit dat perspectief is de regio Rotterdam gelijk aan de stad Rotterdam.

- ⊙ **Integraal karakter.** De sport heeft eigen doelen. Voor de stad is de bijdrage van sport aan andere doelen even belangrijk. In het nieuwe sportbeleid zijn ze dan ook onlosmakelijk verbonden.

- ⊙ **Met de deelgemeenten de wijken in.** De sportdeelname in Rotterdam is het laagst in de wijken waar veel mensen wonen met een lage sociaal-economische status, oftewel de Vogelaarwijken. De bewoners kunnen vooruit geholpen worden met sport en bewegen. De deelgemeenten hebben in de wijken een cruciale rol. Zij hebben het overzicht in de wijk en kunnen projecten op maat afstemmen, zodat de bijdragen van sport en bewegen maximaal renderen.

4. De weg naar 2016

4.1. Rotterdams model

Het doel van de Sportnota Rotterdam 2016 wordt operationeel gemaakt in een speciaal voor Rotterdam ontworpen model. Het model sluit aan op zowel de landelijke ontwikkelingen en legt verbindingen tussen de sport- en beweegsector en andere sectoren. In het model geven zes renbanen/tracks uitwerking aan het sportbeleid:

- ⊙ sportwaarden en onderwijs,
- ⊙ maatschappelijke thema's,
- ⊙ breedtesport en sportontwikkeling,
- ⊙ evenementen en accommodaties,
- ⊙ topsport,
- ⊙ media en citymarketing.

Het doel van de Sportnota Rotterdam 2016 wordt operationeel gemaakt in een speciaal voor Rotterdam ontworpen model: zes renbanen/tracks die leiden naar het einddoel in 2016. De deelnemers vormen een team, samen moeten zij de finish halen. Belangrijk is ook dat de gemeente de weg naar succes niet alleen kan en wil lopen. Samenwerking met het bedrijfsleven, sponsors, woningcorporaties, het maatschappelijk middenveld et cetera is van het grootste belang om de weg naar 2016 succesvol te laten verlopen. De ene track is niet belangrijker dan de andere, de banen hebben verschillende effecten voor de stad:

- Track 1 en 2 zijn vooral voorwaardenstellend voor de sport. Zijn deze niet aanwezig in de stad, dan is een succesvol sportbeleid niet mogelijk.

- Track 3 en 4 geven met name het basisniveau van de sport in de stad weer. Zij bepalen het succes van het sporten en bewegen.
- Track 5 en 6 maken de sport grotendeels zichtbaar in de stad. Ze zorgen voor bekendheid, economische spin-off op het gebied van bezoeken aan de stad, bestedingen en arbeidsplaatsen.

4.2. Uitwerking van renbanen/tracks in het toekomstig uitvoeringsprogramma

Als vertrekpunt en inspiratiebron zijn de renbanen vertaald in circa 40 mogelijke operationele doelen. In het toekomstig uitvoeringsprogramma worden deze doelen met relevante partners uitgewerkt, waarna besluitvorming over prioriteitstelling en middelen plaatsvindt.

De renbanen/tracks vormen het hart van de Sportnota 2016. Rotterdam wil de zes renbanen/tracks verder uitwerken in het toekomstig uitvoeringsprogramma. Als vertrekpunt en inspiratiebron zijn in het hoofddocument circa 40 'operationele doelen' opgenomen. Die doelen zijn voor 75% integraal, waarbij sport en bewegen als middel worden ingezet. Een kwart van deze doelen betreft vooral de sport als sector. Welke operationele doelen daadwerkelijk tot uitvoering komen, wordt in het uitvoeringsprogramma bepaald en uitgewerkt, in overleg met relevante partners. Besluitvorming over prioriteitstelling en de financiële consequenties vindt daarna plaats. Rotterdam begint niet op 'nul', het bouwt voort op bestaand beleid. Dit gegeven is voor een goed begrip van de operationele doelen van belang.

4.2.1. Sportwaarden en onderwijs

Sportwaarden zijn individuele waarden die door sport positief beïnvloed kunnen worden en waarvan in andere sociale contexten wordt geprofiteerd. Deze waarden worden met name via het onderwijs overgedragen. Het gaat om waarden zoals: het leren omgaan met winst en verlies, het accepteren van een tegenstrever, soms ook zelfs fysiek, het omgaan met lichamelijke en geestelijke mogelijkheden en onmogelijkheden, het accepteren van autoriteit, het samen met anderen iets bewerkstelligen. Daarnaast heeft het onderwijs in Rotterdam (deels wettelijk bepaald) de taak om sport- en beweegonderwijs te verzorgen.

Doel 2016

De waarden en positieve effecten van sport en bewegen worden ingezet om uitdagingen te geven aan de jeugd en talentontwikkeling mogelijk te maken. Op alle onderwijsinstellingen in Rotterdam (van basisschool tot universiteit) wordt een sport- en beweegprogramma aangeboden toegankelijk voor iedereen.

Mogelijke operationele doelen 2016 (uit te werken in uitvoeringsprogramma)

Sport als doel (inclusief lopende trajecten)

Sport als middel (inclusief lopende trajecten)

1. Alle kinderen in het basisonderwijs bewegen elke dag een uur. Scholen regelen dit zelf, waar nodig ondersteund door de overheid met structurele programma's als lekker Fit! en schoolsportverenigingen.
2. De (natuurlijke) terugval in beweegdeelname onder 12-18 jarigen wordt beperkt met een gezamenlijk programma van het Voortgezet Onderwijs en sportaanbieders. De rol van urban sports/youth sports in ongeorganiseerde verbanden en de voorbeeld rol van talentvolle sporters spelen een sleutelrol.
3. Het Hoger Onderwijs in Rotterdam staat landelijk bekend om haar sport- en beweegaanbod dat laagdrempelig is voor haar studenten en personeel.
4. Het Middelbaar Beroeps Onderwijs in Rotterdam behoort tot de top van Nederland op het gebied van sport- en beweegaanbod. Sport en bewegen worden bevorderd in de 'lifestyle' van de scholieren.
5. Doorlopende leerlijn sport: van basisschool tot universiteit zijn er sportgerelateerde opleidingen te volgen ter voorbereiding op een carrière in de sport. Een aantal van deze opleidingen is gehuisvest in/bij het Stadionpark.
6. 50% van alle jongeren met problemen op gebied van scholing, schooluitval, werk, criminaliteit participeert in een hulptraject waarbinnen sport/bewegen een belangrijke rol speelt.

4.2.2. Maatschappelijke thema's

Sport en bewegen maken deel uit van andere beleidsvelden en dragen eraan bij, omgekeerd dragen andere beleidsvelden bij aan sportdoelstellingen.

Doel 2016

De sport draagt zichtbaar en meetbaar bij aan de opgaven binnen alle pijlers van de gemeente: economie, sociaal, fysiek en veilig.

Mogelijke operationele doelen 2016 (uit te werken in uitvoeringsprogramma)

Sport als doel (inclusief lopende trajecten)

Sport als middel (inclusief lopende trajecten)

1. 25% van de Rotterdamse/regionale bedrijven verbind zich aan de sportsector. Door middel van sponsorships, partnerships en bijdragen aan de Rotterdamse sportorganisaties en fondsen zijn zij medefinancier van Rotterdamse sportprojecten.
2. Van klacht naar kracht: de gezondheidsector (eerste lijn) laat jaarlijks 5000 mensen 'bewegen' op recept, inclusief een gerichte aanpak van overgewicht onder volwassenen.
3. De sport is een belangrijke speler in het toeleiden van Rotterdammers naar de arbeidsmarkt²⁾: Rotterdamse uitkeringsgerechtigden draaien mee in een sportief/gezondheids re-integratietraject, de sport creëert stageplekken, is aanbieder van maatschappelijke stages en is (tijdelijke) werkgever bij sportevenementen, schoolsport en sport in de wijken
4. In alle (ca 25) achterstandswijken draagt sport bij aan de sociale samenhang en (interculturele) ontmoetingen in de wijk: dankzij sport en bewegen ontmoet 25% van de wijkbewoners, jong en oud, elkaar regelmatig.
5. De sport en leisure is (bijvoorbeeld rondom het stadionpark) economisch van betekenis in Rotterdam, met als belangrijkste kenmerken thematische retail, innovatieve bedrijvigheid op het gebied van sport, sport- en vrijetijdsevenementen, sportmedische zorg.
6. Sport en bewegen voegen kwaliteit toe aan de groenblauwe structuur in de stad en bevorderen het gebruik van het groen en het water in de stad, met projecten als waterberging onder sportvelden, fiets- en wandelroutes, (volks)tuinieren, speeltuinen, groenstroken en natuurbeheer op en om sportcomplexen.
7. De sport draagt bij aan de doelstellingen van het Rotterdam Climate Initiative en overige duurzaamheidsdoelstellingen van de stad. Dit zowel door het sportaanbod duurzaam in gebruik te maken, als door het stimuleren van sport/bewegen als duurzame vorm van mobiliteit.

²⁾ Het gaat niet om creëren van directe wergelegenheid in de sport (vergelijk de ID-banen), maar om het aanleren van vaardigheden en wegnemen van belemmeringen (ongezonde leefstijl e.d.), zodat de kans tot toetreding op de arbeidsmarkt toeneemt.

4.2.3. Breedtesport en sportontwikkeling

De ontwikkeling van sportparticipatie gericht op alle leeftijden, voor elke doelgroep, voor elke sport en op elk niveau. Deze sportdeelname wordt mogelijk gemaakt door een vitale sport- en beweegcultuur in de stad.

Doel 2016

70% van de inwoners beweegt (tegen 52% in 2007) mede dankzij de vitale sport- en beweegcultuur in wijken en verenigingen, en mede dankzij de extra sportieve aandacht voor de doelgroepen jeugd, ouderen en mindervaliden.

Mogelijke operationele doelen 2016 (uit te werken in uitvoeringsprogramma)

Sport als doel (inclusief lopende trajecten)

1. Bijzondere doelgroepen worden extra gestimuleerd (mindervaliden, ouderen, talentvolle sporters, kinderen met ouders in achterstandsituaties) met maatwerk programma's gericht op zowel bevorderen sportdeelname, toegankelijk maken voorzieningen, financiële ondersteuning³ en als organisatorische ondersteuning, zodat de sportdeelname onder hen niet achterblijft t.o.v. het gemiddelde.
2. Rotterdam heeft maximale aandacht voor de belangen van ongeorganiseerde sporten en commerciële sportaanbieders. Dit door middel van vraaggericht werken en structureel overleg overheid / commerciële sportaanbieders.
3. Rotterdam ondersteunt structureel een aantal nieuwe (vaak jonge) sporten. Deze krijgen extra aandacht bij (top)verenigingsondersteuning, (her)ontwikkeling accommodaties, evenementen, talentbegeleiding, stimulering van samenwerking in wijken en scholen. Onder deze sporten valt in elk geval de 'urban/youth sports'⁴
4. Rotterdammers vinden moeiteloos de weg in het diverse sport- en beweegaanbod van Rotterdam, omdat de Rotterdamse sport- en beweegaanbieders een gecoördineerd en gezamenlijk marketing en communicatiebeleid voeren, dat innovatief, doelgroepgericht en vraaggericht functioneert (zie ook renbaan media en citymarketing).

³) Referentie: het Jeugdsportfonds in Rotterdam

⁴) Onder urban/youth sports wordt verstaan: alle beweegactiviteiten die op dat moment populair zijn onder jongeren. Zoals op dit moment in 2009: skate, BMX, panna voetbal, break dance.

Mogelijke operationele doelen 2016 (uit te werken in uitvoeringsprogramma)

Sport als middel (inclusief lopende trajecten)

5. Van de 400 sportverenigingen zijn er 100 dusdanig geprofessionaliseerd dat zij zich intensief als in kunnen zetten om andere maatschappelijke doelstellingen op het vlak van zorg, welzijn, gezondheid, economie, onderwijs, maatschappelijke stages en sociale cohesie kunnen bereiken.
6. 30.000 Rotterdammers zijn maatschappelijk actief via hun sportclub (ten opzichte van 25.000 in 2008). Bovendien zetten 15.000 van die 30.000 vrijwilligers zich ook maatschappelijk in buiten de vereniging binnen bijvoorbeeld scholen, wijken en zorginstellingen.
7. Beweegintensieve vrijetijdsactiviteiten zoals tuinieren en spelen zijn volop in de stad aanwezig, worden gestimuleerd en bereiken daarmee een belangrijk deel van Rotterdammers die niet participeren in traditionele sporten.
8. In Rotterdam zijn vijf succesvolle, innovatieve sport- en beweegconcepten ontwikkeld die verschillende sectoren met elkaar verbinden⁵. Zij worden regionaal of landelijk uitgerold in het kader van het Olympisch Plan 2028.
9. 50% van de Rotterdamse werkgevers (>100 medewerkers) biedt sport en bewegen in werkverband aan medewerkers, ter bevordering van de gezondheid van haar medewerkers.

Doelgroepenbeleid

Sport en bewegen, als doel en als middel, zijn belangrijk voor alle Rotterdammers. Niettemin zal in het uitvoeringsprogramma een aantal maatregelen worden opgenomen die een extra sportieve impuls kunnen gebruiken. Doelgroepen die zeker aandacht gaan krijgen zijn: de jeugd (koppeling met het onderwijs), ouderen, kinderen met ouders in achterstandsituaties en mindervaliden (koppeling met de wet maatschappelijke ondersteuning).

⁵) Referentie: de huidige schoolsportverenigingen als proeftuinproject van het NOC*NSF.

4.2.4. Evenementen en accommodaties

Voorzieningen zoals multifunctionele sporthallen, zwembaden, sportvelden, maar ook wandel- en fietspaden, gymzalen, voetbalstadions en training- en topsportaccommodaties. Evenementen variëren van topsportevenementen tot buurtsportevenementen en sportbijeenkomsten.

Doel 2016

De stad heeft een beweegaanbod van wijkniveau tot internationaal niveau; compleet, evenwichtig over de stad verspreid en toegankelijk voor alle doelgroepen.

Mogelijke operationele doelen 2016 (uit te werken in uitvoeringsprogramma)

Sport als doel (inclusief lopende trajecten)

1. Op wijkniveau en stedelijk niveau is de basisinfrastructuur voor sport en bewegen bepaald en op orde (evenwichtig, verspreid en beschermd). De stad hanteert daartoe 3 instrumenten:
 - a. Een normering sport en bewegen voor bescherming van bestaande en ontwikkeling van nieuwe accommodaties, sportvelden, pleinen.
 - b. De sinds 2008 bestaande normering buitenspeelruimte.
 - c. Een spreidingsplan sport- en beweegaccommodaties, gekoppeld aan het Investeringsfonds Rotterdam en gerelateerd aan het onderwijshuisvestingsprogramma.
2. Rotterdam plant een indoor-atletiekvoorziening (mogelijk in combinatie met wielerved), een 50 meter zwembad, een 400 meter schaatshal, een roeibaan en een nieuwe Kuip. Alle nieuwe en bestaande topsportaccommodaties voldoen daarbij aan de internationale eisen voor training.
3. Alle middelgrote sportaccommodaties (zwembaden, sporthallen, atletiekcomplexen) voldoen aan gemeentelijke kwaliteitsnormen voor duurzaamheid, (financiële) exploitatie, gebruikerseisen en bezettingsgraad.
4. In de wijken worden sportieve evenementen georganiseerd op een voor Rotterdammers herkenbare manier, met een koppeling aan de topevenementen⁶ in de stad, de coördinatie ligt bij voor bewoners op 1 herkenbaar en centraal punt.
5. Rotterdam heeft in Europa een van de beste track-records op het gebied van grote (top)sportevenementen: elk jaar een EK/WK en een grote sportieve publiekstrekker, naast de bestaande jaarlijkse topevenementen.

⁶ Referentie; de randprogrammering van evenementen in de stad en wijken bij de Grand Depart 2010, de start van de Tour de France.

Mogelijke operationele doelen 2016 (uit te werken in uitvoeringsprogramma)

Sport als middel (inclusief lopende trajecten)

6. 75% van het totale (deel)gemeentelijke sportvoorzieningenaanbod (accommodaties, sportvelden, complexen, gymzalen, trapveldjes) voldoet aan de milieueisen van het Rotterdam Climate Initiative.
7. Rotterdam beschikt over een fijnmazig fiets-, wandel-, skate- en watersportnetwerk: zowel paden als routes als promotie, zowel in de stad als naar de buitengebieden, met het voormalige Hofpleinspoor als beeldbepalende recreatieve verbinding.
8. de organisatiekracht binnen Rotterdam t.b.v. sport- en andere evenementen is optimaal door onder meer een gemeentelijk loket voor particuliere sport- en overige evenementeninitiatieven.
9. Rotterdam kent (nieuwe) sportvoorzieningen die (inter)nationaal als voorbeeld dienen op het gebied van architectuur, technologische innovatie en multifunctioneel gebruik.

4.2.5. Topsport

De hoeveelheid en kwaliteit waarin topsport bedreven wordt in de stad en de ondersteuning hiervan. Plus de bijdrage van aan Rotterdam en aan landelijke ambitie in het kader van het Olympisch Plan 2028.

Doel 2016

Rotterdam heeft als topsportstad in Nederland de leidende positie en een plek in de subtop van Europa. Bovendien zijn alle middel- en lange termijnplannen in de regio Rotterdam “Olympisch Plan 2028-proof”.

Mogelijke operationele doelen 2016 (uit te werken in uitvoeringsprogramma)

Sport als doel (inclusief lopende trajecten)

1. Rotterdam ondersteunt 15 tot 20 topsportorganisaties structureel, met als doelenamenwerking met de breedtesport, topprestaties in Nederland en Europa, maatschappelijk betrokkenheid te stimuleren.
2. Rotterdam biedt onderdak aan trainingsprogramma's en wedstrijden van nationale teams in minimaal 5 takken van sport.
3. Tenminste 200 topsporters (met een A, B, HP-status of IT, NT of beloftestatus van het NOC*NSF) hebben Rotterdam als thuisbasis voor wonen, leren, werken en sport. Onderwijsinstellingen met een LOOT-status spelen hierbij een sleutelrol.
4. Sportcampus Rotterdam gelegen in/rond het gebied stadionpark fungeert als het kloppend hart voor de topsport van Rotterdam met onderwijsinstellingen, huisvesting, trainingsfaciliteiten en de aanwezigheid van hieraan gerelateerde organisaties.

NB: voor doelen op gebied van topsportevenementen en topsportvoorzieningen, zie doelen 2 en 5 bij de bouwsteen evenementen en accommodaties.

Sport als middel (inclusief lopende trajecten)

5. Topsporters, topsportverenigingen, speciale ambassadeurs, landelijke en regionale (top)sportorganisaties zetten zich structureel in voor maatschappelijke doelen, en bundelen de krachten in een gezamenlijk programma 'topsport heeft hart voor Rotterdam'.
6. Alle middellange en lange termijnplannen op het gebied van fysiek, economie, veiligheid en sociaal in de regio Rotterdam zijn “OP2028-proof”. Dat wil zeggen: bij de uitvoering van deze plannen worden de consequenties van de olympische ambitie van Nederland in 2028 (met Rotterdam als kandidaatstad of medegaststad) meegenomen.

4.2.6. Media en Citymarketing

Het imago van Rotterdam als sportstad en de mate (hoeveelheid en kwaliteit) waarin Rotterdam zich profileert via de media als sportstad.

Doel 2016

De sport is onlosmakelijk verbonden aan de identiteit en het imago van de stad.

Mogelijke operationele doelen 2016 (uit te werken in uitvoeringsprogramma)

Sport als doel

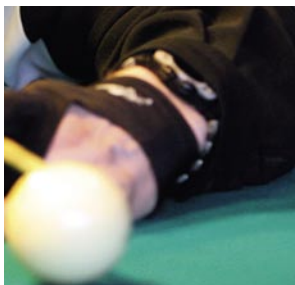
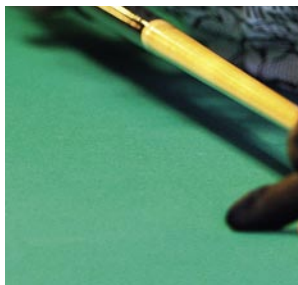
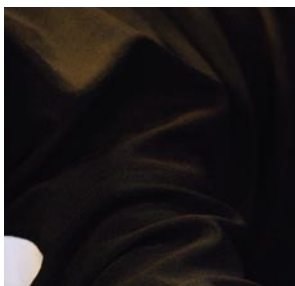
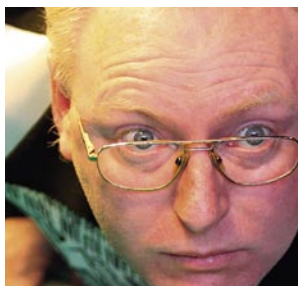
1. Pro-actief persbeleid; Rotterdam zet in op maandelijkse persaandacht op lokaal (bijdrage sport voor de stad), nationaal (imago: dé sportstad van Nederland) en internationaal niveau, waarbij gerichte promotionele - stunts worden ingezet rondom de internationale evenementen.
2. Rotterdam zet de sport in om haar innoverende karakter te benadrukken. Succesvolle⁷⁾ sport- en beweegconcepten, evenementen en programma's worden structureel vermarkt aan bedrijven, inwoners en andere overheden.
3. Sport in je wijk! Het ontwikkelen van gezamenlijke communicatie-instrumenten ter bevordering van sport in de wijken, met aandacht voor wensen per doelgroep. Daarbij gebruikmakend van bestaande instrumenten zoals de Nationale Sportweek.

Sport als middel

4. Sport is integraal onderdeel van de stadsbrede citymarketing 'World Port World City'. Sport draagt structureel bij aan andere citymarketing-activiteiten, zoals themajaren, het Climate Initiatieve, en is in de Internationale Betrekkingen van gemeente een vast aandachtspunt.
5. De maatschappelijke effecten van sport voor de stad (onder andere economie, imago, citymarketing, sociale spin-off) worden structureel gemeten⁸⁾.
6. Rotterdam organiseert en 'host' structureel nationale en internationale bijeenkomsten, ontvangt internationale delegaties op het gebied van sport en bewegen. Dit is inclusief het project Rotterdam 2012 gateway to the games.

⁷⁾ Voorbeelden van huidige en toekomstige succesvolle concepten zijn: Lekker fit programma, schoolsportverenigingen, 3 WK's op rij in Olympische sporten, waterbergingsproject onder sportvelden.

⁸⁾ Behalve het structureel meten van de sportparticipatie (gebeurt al in Rotterdam), zullen ook de effecten van sport op andere issues gemeten worden. Dit kan in lokaal verband (centrum Onderzoek en Statistiek Rotterdam). Juist ook in landelijk verband liggen mogelijkheden, bijvoorbeeld met het NOC*NSF om de maatschappelijke kosten en baten van sport in beeld te brengen. Landelijke onderzoekspartners als het Verweij-Jonker Instituut, het Mulier Instituut en het Kenniscentrum Recreatie bieden ook mogelijkheden.

5. Samenwerking en organisatie

5.1. Een stevige regierol

Een integraal sportbeleid vergt een stevige en structurele samenwerking in Rotterdam. Het versterken van het organiserend vermogen in Rotterdam, gericht op integraal werken met het beleidsveld sport, is nog een belangrijke opgave voor de nabije toekomst.

Sport als doel: voortbouwen op wat werkt.

De kracht en het succes van Rotterdam Sportstad is grotendeels te danken aan de samenwerking binnen de Rotterdamse sport. De topsport (Rotterdam Topsport), de breedtesport (Sportsupport Rotterdam) werken onder regie van de dienst Sport en Recreatie samen aan het stedelijk sportbeleid. In een aantal andere gemeenten heeft de afgelopen jaren het Rotterdamse sportmodel navolging gekregen door de oprichtingen van lokale stichtingen voor zowel de top- als breedtesport. Zolang de opgaven sportdoelen betreffen (gerangschikt onder 'sport als doel' in het vorige hoofdstuk), verloopt de samenwerking goed. Op het moment dat andere beleidsvelden betrokken raken, zoals onderwijs, gezondheidszorg, veiligheid, en de sport veel meer als middel wordt ingezet, is de betrokkenheid van meer partners in de samenwerking vereist. Omdat in dit aangescherpte sportbeleid het ambitieniveau omhoog gaat wat betreft de sportdoelen, verdient het aanbeveling om de huidige structuur 'Rotterdam Sportstad' te versterken.

Sport als middel: betrekken andere partners, Rotterdam Sportstad is vaste sportpartner

In de huidige situatie wordt al veelvuldig samengewerkt tussen de sportsector en andere sectoren. Het actieprogramma Voeding en Bewegen (met Lekker Fit! als sleutelprogramma) is daar een goed voorbeeld van. Het is een samenwerkingsverband van vele partijen: de Dienst Sport en Recreatie, de Dienst Jeugd Onderwijs en

Samenleving, de GGD Rijnmond en een aantal bedrijven. In de toekomst zijn meerdere programma's waarbij sport als middel wordt ingezet te verwachten. Met steeds wisselende partners. Steeds zal daarbij Rotterdam Sportstad de vaste 'sportpartner' zijn in Rotterdam. Om te voorkomen dat alleen regie per programma wordt gevoerd, is nog een extra structuur nodig.

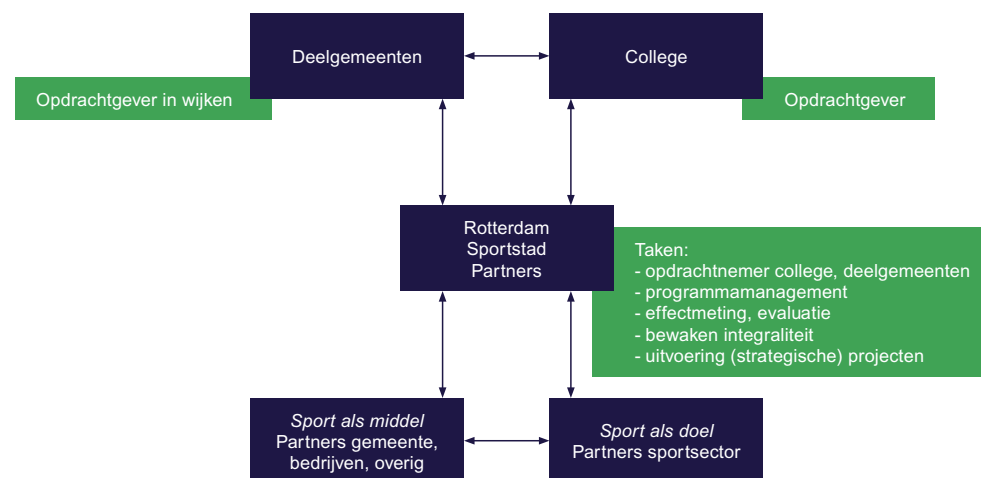
5.2. Versterkt regiemodel Rotterdam Sportstad

Om de doelen zoals gesteld in deze Sportnota 2016 uit te voeren, is een versterkt regiemodel nodig, zodat met name de samenwerking met partners uit andere beleidsvelden gezocht wordt. Tegelijkertijd dienen de huidige samenwerkingsverbanden binnen de sport versterkt te worden.

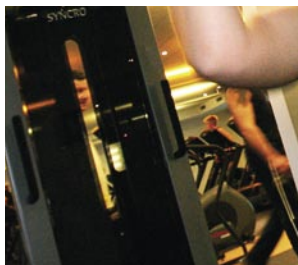
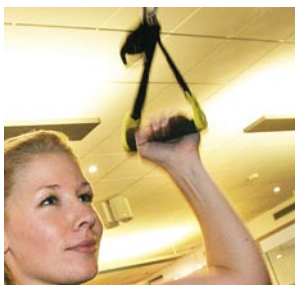
Schematisch ziet het gewenste regiemodel Rotterdam Sportstad er als volgt uit:

Toelichting:

- ⦿ Centraal in het nieuwe regiemodel Rotterdam Sportstad staan de partners Rotterdam Sportstad, namelijk de gemeentelijke dienst Sport en Recreatie en de stichtingen Rotterdam Topsport en Sportsupport Rotterdam. Veel meer dan in de periode tot 2009 het geval is, zullen onder regie van Sport en Recreatie meer beleidsmatig en regisserend worden gewerkt. De Rotterdam Sportstad-partners zullen deze rollen vervullen door:
 - enerzijds in opdracht te werken van het college (stedelijk sportbeleid) en deelgemeenten (de frontlijnbesturen in de wijken met onder meer bevoegdheden op sport en recreatie).
 - Anderzijds door samen met andere organisaties, om doelen uit het sportbeleid dichterbij te brengen.
- ⦿ De dienst Sport en Recreatie is tot op heden grotendeels zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van een groot aantal sportdoelen van het college en de deelgemeenten. Daaronder valt zowel de uitvoering van stedelijke programma's als Lekker Fit!, projecten zoals de realisatie van het nieuwe Topsportcentrum, activiteiten zoals evenementen, sporttoernooien in de wijken en de exploitatie van sportcomplexen. In het kader van een strategische herpositionering van de dienst (gereed einde 2009), zal worden gezien in hoeverre en in welke mate de uitvoering van deze sportdoelen in de toekomst bij de dienst belegd blijft.

- ⦿ De opdrachtgevers in dit model zijn zowel het college als de deelgemeenten. Het college bewaakt de voortgang van de door haar opgestelde aanscherping van het sportbeleid en geeft Sportstad partners daartoe opdrachten. De deelgemeenten opereren vanuit het perspectief van de wijk, en betrekken de stedelijke doelen daarbij in het formuleren van wijkgerichte opdrachten op sportgebied aan de Sportstad partners.
- ⦿ Onder 'sport als doel' vallen alle organisaties die 'traditioneel' in de sportsector opereren, namelijk verenigingen, commerciële sportaanbieders, sportbonden, NOC*NSF en dergelijke. Onder regie van de Sportstad-partners voeren deze organisaties 'sport als doel' projecten uit. Deze organisaties stemmen hun werkzaamheden af in diverse structurele overleggen.
- ⦿ Onder 'sport als middel' vallen vrijwel alle gemeentelijke diensten en deelgemeenten enerzijds, en diverse en maatschappelijke organisatie en bedrijven anderzijds. Bij wie de regie ligt verschilt daarbij (anders dan bij de sport als doel projecten) per project. Bijvoorbeeld een project in het kader van het stedelijk programma Gezond in de Stad kan onder regie van de GGD-Rijnmond worden uitgevoerd, waarbij de Rotterdam Sportstad-partners partner zijn in het project.

6. Naar een uitvoeringsprogramma

6.1 Stappen in het uitvoeringsprogramma

Het toekomstig uitvoeringsprogramma is een integrale programma, dat behalve de sportdoelen (circa 25% van alle maatregelen), vooral meehelpt aan het uitvoeren van de doelen uit stedelijke kaders zoals de Stadsvisie 2030 en de Sociale Strategie (75% van de maatregelen). Om een integrale aan scherping uit te voeren, is structurele samenwerking met vele partijen noodzakelijk. Samenwerking vindt altijd plaats op basis van wederzijds belang. Vanuit de aanscherping worden dan ook telkens 2 vragen gesteld die aan de basis liggen van een succesvolle samenwerking en dus een succesvolle Rotterdam Sportstad.

- ◉ Wat kunt u betekenen voor Rotterdam Sportstad ('what's in it for us')?
- ◉ Wat kan de sport voor uw doelen betekenen ('what's in it for you')?

Het opstellen van het meerjarige uitvoeringsprogramma 2010-2016 start direct na deze aanscherping. Het zal voorjaar 2010 operationeel zijn, in opdracht van het Rotterdams college en doorloopt een aantal vaste stappen. Deze stappen kunnen herhaald worden wanneer het uitvoeringsprogramma aan een nieuwe termijn toe is, bijvoorbeeld na een wisseling van het Rotterdamse college na verkiezingen.

Stap 0: een gezamenlijk doel voor de stad

Deze stap is deze aanscherping. Het is van groot belang dat alle mogelijke partners dit gezamenlijk onderschrijven, omdat de gedeelde visie aan de basis ligt voor nadere samenwerking.

De hier geformuleerde doelen (zie het model), en de operationele doelen, dienen als vertrekpunt voor de afspraken met partners.

Stap 1: partners aan tafel

De Rotterdam Sportstad-partners zullen het voortouw nemen om partners rond de tafel te krijgen en afspraken te maken. Natuurlijk staat de deur altijd open voor nieuwe partners en bestaat de mogelijkheid tot het maken van aanvullende afspraken. Tijdens deze stap worden de twee vragen what's in it for you, what's in it for us beantwoord.

Stap 2: uitwerken, focus en prioriteiten bepalen

De benoemde 'operationele doelen' in hoofdstuk 4 van deze aanscherping zijn indicatief. De verdere uitwerking vindt plaats in het uitvoeringsprogramma, met de relevante partners. Het grote aantal doelen en de aanwezige overlap, maakt het stellen van prioriteiten noodzakelijk. Omdat we streven naar een integraal uitvoeringsprogramma, wordt deze 'weging' gedaan met de relevante partners.

Stap 3: afspraken vastleggen

Wanneer de partners weten hoe zij elkaar kunnen versterken, worden de afspraken vastgelegd. Dit kan op meerdere manieren.

- ⊙ Een subsidierelatie tussen gemeente en maatschappelijke instelling, onder voorwaarden
- ⊙ Een convenant of bestuursovereenkomst tussen organisaties met prestatieafspraken
- ⊙ Een privaatrechtelijke overeenkomst in de vorm van een opdracht, contract.
- ⊙ Een alliantie, samenwerkingsverband of een fonds onder een gezamenlijk opgerichte rechtspersoon.

Stap 4: 'boter bij de vis': financiën

Deze stap is verbonden aan stap 2, de financiële consequenties zijn een gevolg van deze afspraken. Overigens hoeft het bij deze stap niet zo te zijn dat de Rotterdam Sportstad-partners regie voeren over het volledige financiële kader. Andere organisaties kunnen met elkaar financiële relaties aangaan zonder noodzakelijke tussenkomst van de regisserende sportorganisaties.

Stap 5: voortgang bewaken en meten

De Rotterdam Sportstad-partners begeleiden de gemaakte afspraken en stelt deze indien nodig bij. Onderzoek en effectmetingen zijn een belangrijk onderdeel van het uitvoeringsprogramma. Bij een aantal afspraken zal een nulmeting van belang zijn.

Stap 6: afspraken bijstellen

De doelen uit deze aanscherping moeten uiteindelijk in 2016 bereikt te zijn. Het tussentijds bijstellen van afspraken daarom belangrijk. De Rotterdam Sportstad-partners zullen op basis van de monitoring van de sportdoelen in het uitvoeringsprogramma de afspraken op tijd bijsturen.

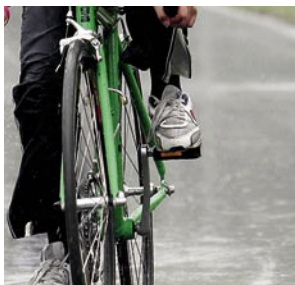
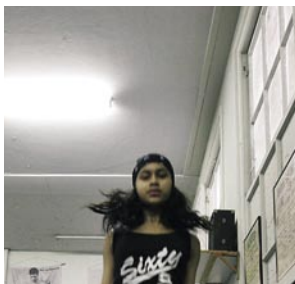
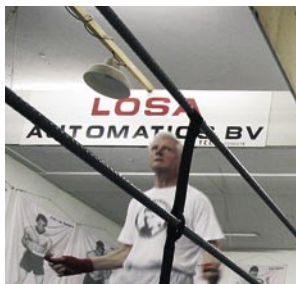
6.2 Financiële consequenties nieuw sportbeleid

De kosten van het huidige stedelijk sportbeleid voor het college zijn per jaar ongeveer € 18 mln (stedelijke begroting 2009), bestaande uit een deel 'software' zoals exploitaties stedelijke sportvoorzieningen, sport- en beweegactiviteiten, 'orgware' zoals het ondersteunen van de stichtingen Topsport en Sportsupport. Nieuwe investeringen ('hardware') in de sport bedragen € 10 mln gemiddeld per jaar. Overigens zijn de bestedingen van andere overheden (deelgemeenten, Rijk) en organisaties in de sport hier niet genoemd. In het algemeen kan van de sport gezegd worden dat het een beleidsveld is met relatief geringe publieke investeringen met hoge maatschappelijke effecten.

De financiële consequenties voor het aangescherpte sportbeleid worden uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma. Vast staat dat het hogere ambitieniveau van het sportbeleid financiële consequenties voor het college heeft. Het uitvoeringsprogramma zet vooral in op het maken van koppelingen tussen verschillende beleidsvelden, zodat 'sport als middel' beter tot haar recht komt en elke extra geïnvesteerde euro in meerdere beleidsvelden effecten heeft. Niettemin geldt: een hoger ambitieniveau heeft bijvoorbeeld tot gevolg dat programma's zoals Lekker Fit! worden uitgerold over de hele stad, extra (top)sportaccommodaties gerealiseerd worden, gezondheidsprogramma's en re-integratieprogramma's meer 'volumes' krijgen d.m.v. sport.

BIJLAGEN IN HET BIJLAGENBOEK

1. Nota's en rapporten

Tienpunten plan

Olympisch Plan 2028

Rapport Sociaal Platform Rotterdam: de kracht van sport in de wijken

Stadionpark als inspirerend voorbeeld

2. Verslag debatcyclus aanscherping sportbeleid, voorjaar 2009

3. Best practices sport

